Τὸ φύλλον δραχ. 2,50 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν 2½ πέννες.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐπὶ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθῶς παρασχὸν εἰς τὴν χώραν ὑπηρεσίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνάγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησία δραχμὰς 100. Ἑξάμηνος δραχ. 55. Τρίμηνος δραχ. 30.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γρόσια διατιμ. 50.— Ἀμερικῆς δολλάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.

Ἑξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩι 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 37ος | *Ἐν Ἀθήναις, 23 Αὐγούστου 1930* | *Ἔτος 52ον.—Ἀριθ. 33*

Μερικὰ πρόσωπα τοῦ Γκινιόλ: Ὁ φύλακας, ὁ Ἀστὴρ τοῦ Κινηματογράφου, ὁ δανδῆς, ἡ δούκισσα, ὁ Μεφιστοφελῆς, ἡ Ρωσσίδα χορεύτρια καὶ ἡ Σπανιόλα.

Ο ΓΚΙΝΙΟΛ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΩΝ ΑΝΔΡΕΙΚΕΛΛΩΝ

Γνωρίζετε τὸν Γκινιόλ; Εἶναι ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ θεάτρου τῶν Ἀνδρεικέλλων στὴ Γαλλία, κάτι ἀνάλογο μὲ τὸν δικό μας Καραγκιόζη, ἢ μὲ τὸν Πασχάλη τοῦ Κονιτσιώτη. Ἔχει ὅμως καὶ πολλὲς διαφορές. Ἐν πρώτοις εἶναι ἀρχαιότερος, ἴσως σύγχρονος μὲ τὴν ἀναγέννηση τοῦ θεάτρου στὴ Γαλλία. Ἔπειτα εἶναι πολυπλοκώτερος, μὲ κάποιες ἀνώτερες ἀξιώσεις, ποὺ θὰ ἦταν δύσκολο νὰ τὶς ἀναγνωρίσουμε στὸν εὐτράπελο Καραγκιόζη μας. Ἂν καὶ δὲν φιλοδοξεῖ νὰ κινήσῃ τὴν περιέργεια τῶν μεγάλων, ἀποτελεῖ ὅμως μιὰ διασκέδαση ἀρτιώτατη, κι' ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀκόμα ἀπόψεως, γιὰ τὸ μικρόκοσμο. Ἴσως αὐτὸ νὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι εἶχε τὴν τύχη νὰ παρακολουθῆται πάντα ἡ ἐξέλιξή του ἀπὸ ἀνθρώπους μὲ γοῦστο, πραγματικοὺς καλλιτέχνες, ποὺ φρόντισαν γιὰ τὴν ἀνανέωση καὶ τὴν τελειοποίησή του, ἀντίθετα πρὸς τὸ Καραγκιόζη μας, ποὺ μὲ μερικὲς παραλλαγές, αἰωνίως μαλώνει μὲ τὸν Πασᾶ, κοροϊδεύει τὸν Ἀγᾶ καὶ διασκεδάζει εἰς βάρος τοῦ σιὸρ-Νιόνιου.

Οἱ διαφορὲς κι' ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως δὲν εἶναι λίγες. Ὁ «Γκινιὸλ» πρῶτα-πρῶτα δὲν ἔχει σκιὲς ποὺ κινοῦνται μὲ ξύλα, ἀλλὰ κούκλες μὲ μεγάλα κεφάλια καὶ πιστότατες ἐνδυμασίες. Κοιτάξτε λιγάκι τὴν παράταξη μερικῶν πρωταγωνιστῶν, ποὺ συνοδεύει αὐτὲς τὶς λίγες γραμμές. Ὁ Ἀστὴρ τοῦ κινηματογράφου, ἡ δούκισσα, ὁ Μεφιστοφελῆς,

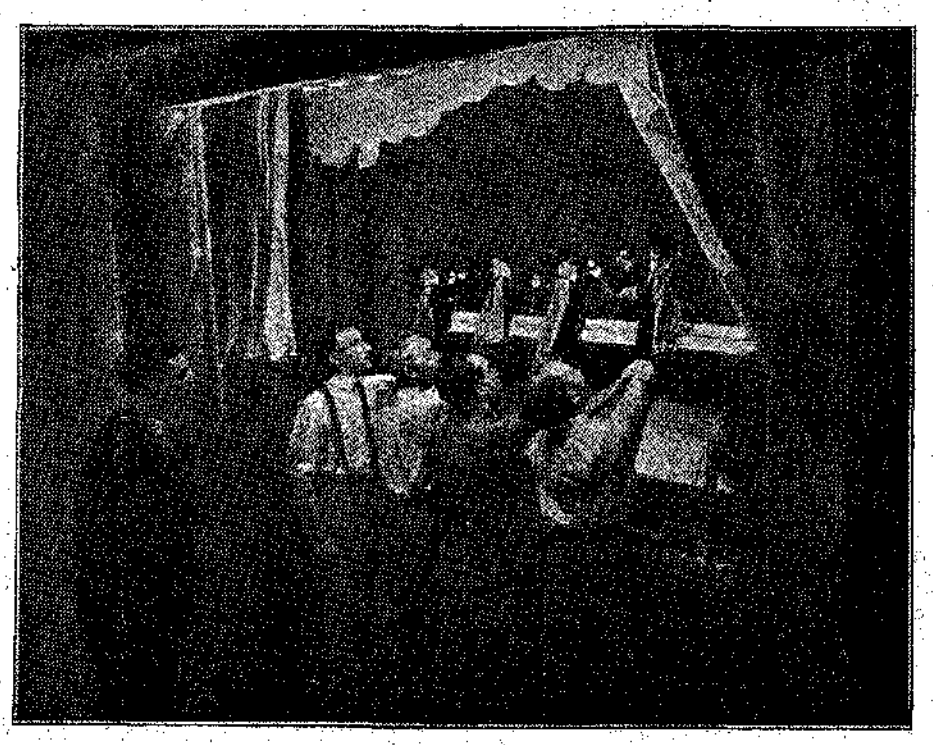

Στὰ παρασκήνια: Εἰδικοὶ παῖκτες κινοῦν τὸ ἀνδρείκελλα.

ἡ Ρωσσίδα χορεύτρια, ἡ Σπανιόλα, δὲν εἶναι θαύματα ἐμπνεύσεως καὶ γούστου;

Ἔ, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ χαριτωμένοι μικροσκοπικοὶ πρωταγωνισταὶ δὲν διαγράφουν ἕναν περιορισμένο ἀριθμὸ σπασμωδικῶν κινήσεων, ὅπως οἱ ἥρωες τοῦ Καραγκιόζη, ἀλλὰ περπατοῦν, χορεύουν, τραγουδοῦν, μαλώνουν, σκοτώνονται πάνω στὴ μικροσκοπικὴ σκηνούλα τους, δίνοντας καταπληκτικὰ τὴν παραίσθηση τῆς ζωῆς. Καὶ τοῦτο ἐπιτυγχάνεται ὧς ἑξῆς: Ἀντὶ ποδιῶν, ὑπάρχει σὲ κάθε

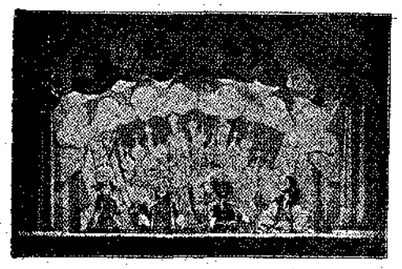

Λαϊκοὶ ρωσσικοὶ χοροί

κούκλα ἕνα χερούλι μὲ τὸ ὁποῖο τὴν κρατᾶ, στὰ... παρασκήνια, ἕνας εἰδικὸς παίκτης. Ἡ εἰκόνα ποὺ παραθέταμεν ἐξηγεῖ καλὰ αὐτὸ τὸν τρόπο. Ἕνας ὁρισμένος ἀριθμὸς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς παίκτες ἐξασφαλίζει καὶ τὴ δυσχερέστερη ἐκτέλεση. Γιατί, πρέπει νὰ ξέρετε, τὸ θέατρο τοῦ Γκινιὸλ δὲν ἀρκεῖται νὰ δίνῃ στὸ κοινὸν πάντα τὸ ἴδιο ἔργο μ' ἀσήμαντες προσθαφαιρέσεις. Στὸ ρεπερτόριό του— κι' ἴσως σ' αὐτὸ νὰ ὀφείλεται ἡ ὑπεροχή του — ὅλα τὰ παραμύθια τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔχουν πάρει τὴ γοητευτικώτερη μορφή, ἐκτὸς

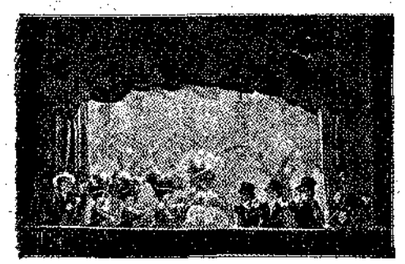

Φινάλε: Ἡ ἀποθέωση τῆς Μιστενγκὲτ καὶ τοῦ Σεβαλιέ.

ἀπὸ τὴ σάτυρα προσώπων καὶ πραγμάτων, σάτυρα ἀνώδυνη καὶ χαριτωμένη, ποὺ φέρνει ἀκράτητα γέλια, κι' ἀπὸ τὶς ἔξυπνες παρωδίες τῶν γνωστοτέρων ἀριστουργημάτων τῆς γαλλικῆς σκηνῆς.

Ὅπως πέρσι στὸ θέατρο τῶν Ἡλυσίων, φέτο στὸ Πάρκο Μονσουρύ, σὲ μιὰ μικρὴ σκηνούλα τοποθετημένη στὸ ὕπαιθρο, ὁ Γκινιὸλ εἶναι κάθε βράδυ στὶς δόξες του. Ὅλος ὁ μικρόκοσμος τοῦ Παρισιοῦ, καὶ πολλοὶ μεγάλοι, ποὺ δὲν μπόρεσαν νὰ πᾶνε στὴν ἐξοχή, κατακλύζουν τὸ θεατράκι. Μιὰ οἰκογένεια «γκινιολιστῶν», ἡ οἰκογένεια Ντεζαρτίς, διευθύνει τὴν ἐπιχείρηση.

Ὅταν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνήγγειλαν τὴν πρώτη τους, τὸ κοινὸ βρέθηκε μπροστὰ σὲ μιὰ πολὺ εὐχάριστη ἔκπληξη. Πράγματι, ἀφίνοντας τὴν κλασσικὴ κωμωδία, ἀρχίσανε τὶς παραστάσεις τους μὲ μιὰ πολυτελέστατη, ἐξυπνότατη... ἐπιθεώρηση, ἡ ὁποία δὲν καθυστεροῦσε σὲ τίποτα ἀπὸ τὶς ἐπιθεωρήσεις τῶν καλυτέρων μούζικ-χώλλς. Διακόσιες περίπου κούκλες μὲ τοὺς ποικιλώτερους ρόλους ἔπαιξαν σὲ εἰκοσιπέντε νούμερα μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Μ' ἀτέλειωτα σκηνικὰ εὑρήματα, παρήλασαν πρὸ τῶν γοητευμένων θεατῶν: τὸ Ἀλγέριο (ποὺ γιορτάζει τώρα τὴν ἑκατονταετηρίδα του) ὁ βαρκάρης τοῦ Βόλγα, τὰ γκέρλς, οἱ ἐπίσημοι ξένοι τοῦ Παρισιοῦ, ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κι' ὅλες οἱ διασημότητες τοῦ γαλλικοῦ θεάτρου μὲ τὴν Μιστενγκὲτ καὶ τὸν Μωρὶς Σεβαλιὲ ἐπὶ κεφαλῆς. Ἀλλὰ καλύτερα ἀπὸ κάθε περιγραφή, οἱ παρατιθέμενες εἰκόνες μὲ τοὺς ρωσσικοὺς λαϊκοὺς χοροὺς καὶ τὸ φινάλε μὲ τὴν θριαμβευτικὴ ἀποθέωση Μιστενγκὲτ - Σεβαλιέ, δίνουν μιὰ ἰδέα αὐτῆς τῆς παράστασης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΒΕΓΓΝΟΓΛΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΜΙΚΡΟΙ ΑΕΡΟΠΟΡΟΙ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΠΟΛΟ

Μυθιστόρημα ὑπὸ NORBERT SEVESTRE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Στυγνὸς κι' ἀμίλητος, μὲ τὸ κεφάλι ἀκουμπισμένο στὰ γόνατα, καθισμένος δίπλα στὸν ἀποκοιμισμένο δάσκαλο, ὁ γέρο-μάντης δὲ σήκωσε καθόλου τὰ μάτια του γιὰ νὰ ἰδῇ τοὺς ἐπισκέπτες του. Χωρὶς νὰ δώσουν διόλου προσοχὴ σ' αὐτόν, ἐκεῖνοι πλησίασαν τὸν κύριο Ἀχιλλέα κι' ἄρχισαν νὰ τὸν ξεκουνοῦν γιὰ νὰ ξυπνήσῃ.

—Ἔ, ὑποκελευστή! Δὲ χόρτασες πιὰ τὸν ὕπνο;

Ὁ κύριος Ἀχιλλέας Ἀντρειωμένος τινάχθηκε μὲ ἀπερίγραπτη τρομάρα.

— Διαμαρτύρομαι, κύριοι! τραύλισε. Δάδετε ὑπ' ὄψει σας πὼς εἶμαι Γάλλος ὑπήκοος καὶ θὰ κάνω παραστάσεις...

Ἔξαφνα σταμάτησε κι' ἔτριψε τὰ μάτια του. Ἀκόμη ὀνειρευόταν; Ποιὸ ἦταν τὄνειρο καὶ ποιὰ ἡ πραγματικότης; Μπροστά του ἔβλεπε τὸν κύριο Τζὲφ Στέφενσον καὶ τὸν Τζὰκ Ντόνοου νὰ τοῦ δίνουν τὰ χέρια, ἀλλὰ δὲν ἦταν ἀκόμη βέβαιος γιὰ τὸν ἑαυτό του. Εἶχε περάσει τόσες συγκινήσεις, ὥστε ἦταν δικαιολογημένος ἂν ἔβλεπε ὁράματα.

Ὁ Ἀμερικάνος τὸν εἶχε ἐγκαταστήσει προσεκτικὰ μέσα στὸ ἔλκηθρο, τοῦ εἶχε σκεπάσει τὰ πόδια μὲ κουβέρτες, κι' ὁ δύστυχος παιδαγωγὸς ἐξακολουθοῦσε ἀκόμη νὰ νομίζει πὼς ὀνειρεύεται ἢ πὼς εἶχε πάθει παράκρουση, κι' αὐτοὶ ποὺ ἔβλεπε μπροστά του δὲν ἦταν ὁ Στέφενσον κι' ὁ Τζάκ, ἀλλὰ ὁ Σίγκλοο καὶ ὁ Ἀγκακόης ποὺ τὸν ὁδηγοῦσαν στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου του. Εὐτυχῶς τὸ κρύο καὶ ὁ καθαρὸς ἀέρας τὸν ἔκαναν σιγὰ-σιγὰ νὰ συνέλθῃ. Κατάλαβε ὅτι ὅσα ἔβλεπε ἦταν ἀλήθεια, ὅτι εἶχε πιὰ ἐλευθερωθεῖ καὶ βρισκόταν στὰ χέρια φίλων.

—Ἐμεῖς κι' οἱ Ἐσκιμῶοι κλείσαμε εἰρήνη, τοῦ ἐξήγησε ὁ Ἀμερικάνος. Ὁ Σίγκλοο μὲ ἀκολουθεῖ μαζὶ μὲ τὰ ἔλκηθρα τῶν συντρόφων του. Οἱ δυστυχισμένοι αὐτοὶ ἰθαγενεῖς ψοφοῦν ἀπὸ τὴν πεῖνα. Θὰ τοὺς προμηθεύσουμε ὅ,τι τοὺς εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητο, δίνοντάς τους μερικὲς ἀπὸ τὶς προμήθειες τῆς κρυψώνας.

— Ποιᾶς κρυψώνας; ρώτησε ὁ κ. Ἀχιλλέας.

— Ἄ, ναί, ἐσεῖς δὲν τὴ γνωρίζετε, εἶπε ὁ Ἀμερικανός, καὶ τοῦ διηγήθηκε χάρις σὲ ποιὰ περίεργη σύμπτωση ἀνακάλυψαν τὴν πολύτιμη αὐτὴ ἀποθήκη.

Ἐντωμεταξὺ ἔφθασαν στὴν κρυψώνα κι' ἐκεῖ ὁ κ. Στέφενσον ἐλευθέρωσε τὸ δεύτερο ὄμηρο, ἔδωσε στοὺς Ἐσκιμώους τὰ τρόφιμα ποὺ εἶχαν συμφωνήσει, κι' ἐφοδίασε καὶ τὸ δικό του ἔλκηθρο μὲ μερικὰ τρόφιμα καὶ ἄλλα πράγματα ποὺ χρειάζονταν. Ἐπιστρέφοντας στὸ ἀερόπλοιο, διηγήθηκε στὸν παιδαγωγὸ ὅλα ὅσα εἶχαν συμβεῖ κατὰ τὶς τελευταῖες αὐτὲς ἡμέρες, κι' ἐκεῖνος τοῦ περιέγραψε τὶς δικές του περιπέτειες.

Τὸ μόνο ποὺ ἐξακολουθοῦσε νὰ μένῃ ἀνεξήγητο γιὰ τὸν παιδαγωγό, ἦταν οἱ ἰδιοτροπίες τῆς πυξίδας. Κι' αὐτὸς κι' οἱ μαθητές του περίμεναν μὲ ἀγωνία τὴν ἐξήγηση τοῦ μυστηρίου ἀπὸ τὸν κ. Στέφενσον.

— Γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι, κύριε ὑποκελευστή, τοῦ εἶπε γελώντας ὁ Ἀμερικανός. Τί μπορεῖ νὰ κάνῃ μιὰ πυξίδα ὅταν βρίσκεται στὸν μαγνητικὸ πόλο; Παντοῦ βρίσκεται ὁ νοτιὰς κι' ὁ βοριὰς πουθενά. Θέλοντας καὶ μὴ ἡ βελόνα της θὰ παλαβώσῃ.

— Ὥστε πήγαμε καὶ στοὺς δυὸ πόλους; Καὶ στὸ μαγνητικὸ καὶ στὸ γεωγραφικό;

— Βεβαιότατα, καλέ μου φίλε. Καὶ νά, γιὰ ποιὸ λόγο ἦρθε μιὰ στιγμὴ ποὺ δὲν καταλαβαίνατε πιὰ τί σᾶς ἔλεγε ἡ πυξίδα. Ἡ θύελλα σᾶς ἔσπρωχνε πρὸς τὸ βοριά, δὲν εἶναι ἔτσι; Μὰ ὁ βοριᾶς φθάνει μονάχα ὡς τὸν Πόλο. Μόλις περάσατε αὐτὸ τὸ σημεῖο, διευθυνόσαστε πρὸς τὸ νοτιά, χωρὶς ν' ἀλλάξετε διεύθυνση. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἔκανε ἡ βελόνα μεταβολή. Κι' ὅταν συναντήσατε τὸ ἀντίθετο ρεῦμα καὶ γυρίσατε πίσω, ξαναπεράσατε πάλι ἐπάνω ἀπὸ τὸν Πόλο κι' ἡ βελόνα ξανάστριψε.

— Γαβριὴλ φίλε μου, αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζουμε, εἶπε ὁ παιδαγωγὸς στὸ μαθητή του. Τὰ βάζαμε μὲ τὴν πυξίδα μας. Ἔπρεπε νὰ τὰ βάλωμε μὲ τὴν ἄγνοιά μας.

—Ἐμένα, κύριε, ἐκεῖνο ποὺ μοῦ κακοφαίνεται περισσότερο ἀπ' ὅλα εἶναι πὼς πετάξαμε ἐπάνω ἀπὸ τὸν Βόρειο Πόλο, χωρὶς νὰ τὸ πάρω εἴδηση. Δὲν τὸ φανταζόμουν ποτὲ πὼς εἴχαμε φθάσει τόσο μακριά! Ἂν τὄξερα, θὰ σᾶς παρακαλοῦσα νὰ βγῆτε στὴ γέφυρα καὶ νὰ πετάξετε μιὰ σημαία, ὅπου ἐπάνω της νὰ εἶναι σημειωμένη ἡ ἡμερομηνία κι' ἡ ὥρα ποὺ περάσαμε τὸν Πόλο καθὼς καὶ τὰ ὀνόματά μας.

— Αὐτὸ θὰ ἦταν πραγματικὰ ἀπαραίτητο, συμφώνησε ὁ παιδαγωγός, γιατὶ τὸ κατόρθωμά μας, ποὺ ὅπως φαίνεται εἶναι πραγματικὸ κατόρθωμα, εἶναι ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ προκαλοῦν τὴ δυσπιστία. Ἐγὼ πρῶτος δὲν θὰ τὸ πίστευα, ἂν δὲν μὲ βεβαίωναν ὁ κ. Φονδιὲλλ κι' ὁ κ. Στέφενσον. Ἐγὼ θαυμάζω μόνο πῶς, ἀφοῦ πήγαμε στὸν Πόλο, κατορθώσαμε νὰ ξαναγυρίσουμε.

— Χάρις σὲ ποιόν, κύριε Γάλλε; ρώτησε ἡ Νταίζη.

— Χάρις στὸ Θεὸ τῶν ἀεροπόρων, δεσποινίς.

— Μὰ καὶ στοὺς μαθητές σας, διαμαρτυρήθηκε ἡ μικρούλα.

— Βεβαιότατα, συμφώνησε κι' ἡ μὶς Κλάριτζ. Φάνηκαν ἀξιοθαύμαστοι γιὰ τὸ θάρρος τους καὶ τὴν ψυχραιμία τους. Κατὰ τὶς τρεῖς αὐτὲς ἡμέρες τῆς ἀγωνίας ἔβαλαν σ' ἐφαρμογὴ τὸ ἀρχαῖο ρητὸ «Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει».

— Σᾶς παρακαλῶ, ἀγαπητὴ μίς, θὰ μοῦ τοὺς κάνετε νὰ τὸ πάρουν ἐπάνω τους.

— Δὲν ὑπάρχει φόβος. Δὲν εἶναι ἔτσι, παιδιά μου;

Καὶ πραγματικά, ἀντὶ νὰ εἶναι φουσκωμένοι ἀπὸ καμάρι κι' ἀλαζονεία, οἱ δυὸ ἀδελφοὶ μόλις ἔδιναν προσοχὴ στὰ κομπλιμέντα ποὺ τοὺς ἔλεγαν, καὶ φαίνονταν σὰ νὰ μὴ ἐνδιαφέρονταν, παρὰ γιὰ τὶς ἐπισκευὲς ποὺ ἔκανε ὁ Φονδιὲλλ στ' ἀερόπλοιο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ὁλόκληρη τὴν ὑπόλοιπη μέρα, μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐργάσθηκαν χωρὶς ν' ἀναπαυθοῦν οὔτε στιγμή, γιὰ νὰ καθαρίσουν τὸ μετάλλινο δίχτυ τοῦ ἀερόπλοιου ἀπὸ τὸ στρῶμα τοῦ πάγου ποὺ τὸ σκέπαζε. Ἡ δύσκολη καὶ κοπιαστικὴ αὐτὴ ἐργασία σταμάτησε μονάχα ὅταν σκοτείνιασε ἐντελῶς ὁ οὐρανὸς καὶ μπῆκε πάλι σ' ἐνέργεια τὴν ἑπομένη μὲ τὸ ξημέρωμα· μὰ δὲ θὰ τελείωνε οὔτε ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ἂν δὲν ἔβαζε ὁ Φονδιὲλλ σὲ λειτουργία τὸ ραντιατέρ, ποὺ μέσα σὲ λίγη ὥρα ἔκανε τοὺς ὑπόλοιπους πάγους νὰ λιώσουν.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

Τ' ΑΡΚΟΥΔΑΚΙΑ ΠΡΟΣΚΟΠΟΙ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Κ'.

Αὐτὰ κι' αὐτὰ ἔκαναν τώρα οἱ μικροί μας Πρόσκοποι κι' ὁ κόσμος ἦταν πολὺ εὐχαριστημένος ἀπ' αὐτούς, κι' αὐτοὶ πολὺ εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους.

Πολλοὶ Ζωουπολῖτες πήγαιναν καθεμέρα στὴν κατασκήνωσή τους νὰ τοὺς βλέπουν, νὰ τοὺς συγχαίρουνται καὶ νὰ τοὺς κάνουν δῶρα.

Ἓν' ἀπὸ τὰ γυμνάσια ποὺ τράβηξε πολλοὺς θεατὲς καὶ προκάλεσε πολλοὺς ἐπαίνους, ἦταν τὸ «Γρήγορο Ταχυδρομεῖο».

Καθὼς ξέρετε, τὸ Ταχυδρομεῖο, ἂν καὶ λέγετ' ἔτσι, δὲν εἶναι πάντα Ταχύ, γρήγορο. Ρίχνεις ἕνα γράμμα στὸ κιβώτιο γιὰ νὰ πάῃ στὴ γειτονικὴ πόλη, ποὺ δὲν ἀπέχει οὔτε μιὰ ὥρα μὲ τὸ σιδηρόδρομο, καὶ κάνει νὰ πάῃ δυὸ μέρες. Ἀλλὰ στὸν πόλεμο, τὰ ἔγγραφα, τὰ γράμματα, οἱ διαταγές, πρέπει νὰ φτάνουν ὅσο

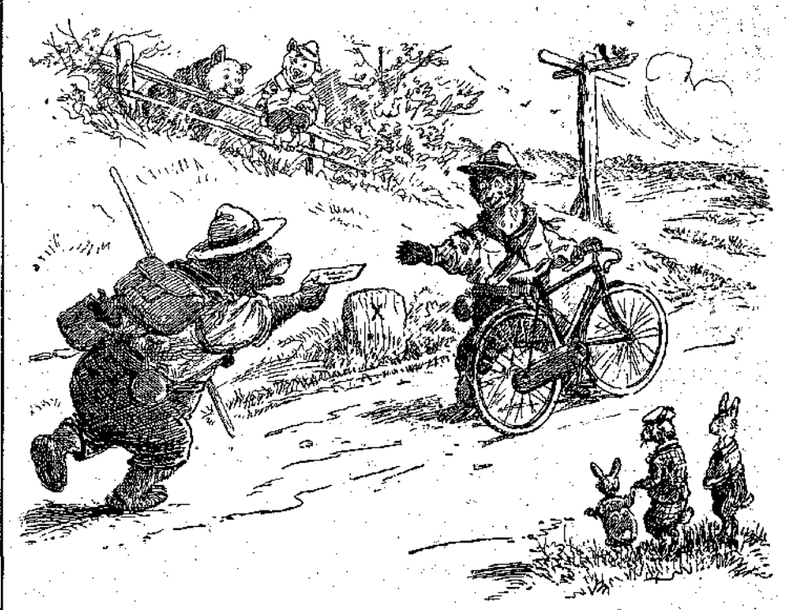

τὸ δυνατὸ γρηγορώτερα, γιατὶ μιὰ μικρὴ ἀργοπορία μπορεῖ νὰ φέρῃ μεγάλη καταστροφή. Κι' οἱ Πρόσκοποι, ποὺ σὲ ὥρα πολέμου εἶναι σπουδαῖοι βοηθοὶ τοῦ στρατοῦ, γυμνάσθηκαν καὶ στὸ «Γρήγορο Ταχυδρομεῖο».

Τοὺς ἔδιναν ἕνα γράμμα καὶ τοὺς ἔλεγαν πὼς σὲ μιὰ ὥρα, τὸ πολύ, ἔπρεπε νὰ πάῃ στὴ γειτονικὴ πόλη.

Τὄπερνε ἕνας Πρόσκοπος, καὶ τρέχοντας εἴτε μὲ τὰ πόδια, εἴτε μὲ ποδήλατο, τὸ ἔφερνε σ' ἕναν ἄλλον Πρόσκοπο ποὺ περίμενε στὸν πρῶτο σταθμό. Αὐτὸς τὄπερνε καί, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, τὸ πήγαινε στὸ δεύτερο σταθμό, ὅπου περίμενε ἄλλος Πρόσκοπος. Τὄπαιρνε τότε αὐτὸς καὶ τὸ πήγαινε στὸν τρίτο, αὐτὸς στὸν τέταρτο, καὶ πάει λέοντας. Ἔτσι, σὲ μιὰ ὥρα, τὸ γράμμα ἔφθανε στὴν πόλη. Καὶ χωρὶς νὰ παρακουραστῇ κανένας.

— Τί καλά, ἂν ἔτρεχε ἔτσι καὶ τὸ Ταχυδρομεῖο μας! εἶπε σ' ἕνα σταθμὸ ὁ κύριος Γουρουνάκης, ἕνας καλὸς Ζωουπολίτης, βλέποντας τὸν Κοκκινέλη νὰ τρέχῃ μὲ τὸ γράμμα στὰ χέρια καὶ νὰ τὸ δίνῃ ἀμέσως στὸν Ἀστρονόμο, ποὺ περίμενε νὰ τὸ πάρῃ μὲ τὸ ποδήλατο.

Ἀλλὰ καὶ μιὰ οἰκογένεια Ἄγγλων περιηγητῶν ποὺ ἔτυχε κεῖ-πέρα, ἡ οἰκογένεια Κούνελινς, ἐθαύμασε πολὺ τὸ «Γρήγορο Ταχυδρομεῖο» τῶν Προσκόπων καὶ ζήτησε νὰ ἰδῇ τὸν κ. Ἀρχηγὸ γιὰ νὰ τὸν συγχαρῇ.

(Ἀκολουθεῖ) Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

BLAISE CENDRARS

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙ ΤΗΣ ΜΙΡΕΓΙΑΣ

Σκαρφαλωμένη σὲ δυὸ καρέκλες, μὲ φουστάνι ἀπὸ ἄσπρο περκάλι ἡ Μιρέγια λέει καὶ ξαναλέει τὸ ποίημά της, ἐκεῖνο ποὺ θὰ εὐχηθῆ τὸν πατέρα της. Ἔχει ἕνα μεγάλο μπουκέτο «δειλινὰ» στὸ καθένα της χεράκι. Κάνει ὑπόκλιση καὶ τραγουδεῖ:

Μπαμπάκα, σήμερα εἶναι τ' ὄνομά σου,
πῶς ἔλειπες μὲ γέλασε ἡ μαμμά.
Ἄνθη κρατῶ νὰ βάλω στὰ μαλλιά σου,
χρυσὲ μπαμπά! χρυσὲ μπαμπά!

καὶ κάθε μέρα εἶναι μιὰ ὡραία παιδιάστικη μέρα.

Ἄλλη φορά.

Τὴν πᾶνε στὴν παλιὰ ἐκκλησία,— Δέσποτα, ἡ Μιρέγια δὲν ἤθελε ν' ἀφήσει τὴν ἡσυχία της, καὶ πρέπει νὰ ξομολογηθῆ. Πὲς τὶς ἁμαρτίες σου στὲν αἰδεσιμώτατο ἐλα, πές τις! Νὰ σᾶς τὶς πῶ ἐγώ, Δέσποτα· κλέβει τὴ ζάχαρη ἀπ' τὸ μαγειρειό, κ' ὕστερα δὲν μπορεῖ νὰ ξαναβάλη τὸ σκέπασμα. Κ' ἔτσι τὴν πιάνομε. Ἡ παραμάννα τῆς μαθαίνει ἄσχημα λόγια: «οἱ Καλόγριες εἶναι καρακάξες» κι' ἄλλα τέτοια.

Ἄλλη μέρα, θὰ παρουσιαστῆ κι' αὐτὴ στὴ Φάτνη. Μαθαίνουν τὴ Μιρέγια νὰ κάνει τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ μὲ τὸ δεξί. Κάνει πεῖσμα καὶ θέλει νὰ σταυροκοπιέται μὲ τ' ἀριστερό. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔρχεται στὸ μοναστήρι. Ὁ μικρὸς Χριστὸς εἶναι μὲς στὴ φάτνη Ἡ Μιρέγια παρασταίνει τὸν μικρὸ Χριστὸ μέσα στὴ φάτνη. Εἶναι ὁλότελα γυμνὴ καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ τὴν εὐλογεῖ ὁ Ἐπίσκοπος, σταυροκοπιέται πάλι μὲ τ' ἀριστερό. Ὁ Ἐπίσκοπος τὴ μαλλώνει μὲ πραότητα. Τὸ ἀπονήρευτο πλάσμα!

Τὸ Εὐχέλαιο, οἱ ὡραῖοι περίπατοι στὸ προάστειο. Εἴσαστε μὲ τὴ γιαγιά. Ἡ γιαγιὰ σᾶς παγαίνει νὰ παρασταθῆτε στὴν εὐλογία τῶν Ἁγίων Ἀρειψάνων, στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ Σωτῆρος. Θὰ δειλινίσετε στῆς θείας Μαρίας τῆς παχειᾶς, ποὺ κόβει ἐκεῖνες τὶς χρυσὲς φέτες. Ἡ θεία Μαρία καταπιάνεται νὰ ἑτοιμάσει τὴ σοκολάτα στὴν κουζίνα. Ἀκούστηκε ποὺ ἔπεσε. Ἡ Μιρέγια τρέχει νὰ ἰδεῖ τί συμβαίνει. Ἡ θεία Μαρία βρίσκετ' ἐκεῖ χάμω, σὰ μιὰ γέρικη βάρκα γυρτὴ στὸ πλευρό. Πέθανε. Τί ἀλλόκοτα ποὺ πέθανε ἡ θεία Μαρία! Βάζουν ἀναμμένες λαμπάδες νὰ λυώσουν στὰ δάχτυλά της. Μπά, τελείωσε, οὔτε σαλεύει πιά.

Τὸ βράδυ, στέλνουν τὴ Μιρέγια νὰ πλαγιάσει στῆς Φεμπρόν. Θάθελα πολὺ νὰ μ' ἄφηναν νὰ μείνω.

Ἐδῶ, δὲ θυμᾶμαι τίποτα. Τώρα, εἶμαι στὴν ἑξαχή, μέρα νύχτα.

Ἄχ, τί ὡραῖος καιρός!

Τὴν Κυριακή, πᾶμε στὸ κοιμητήρι νὰ δοῦμε τὴ θεία Μαρία. Μοῦ χαρίσανε ποτιστήρι καὶ ποτίζω, καὶ μὲ μιὰ μικρὴ σκούπα, καμωμένη ἀπὸ κυπαρισσόκλωνα, σαρώνω τὰ δρομάκια. Τὴν ὥρα ποὺ ἡ γιαγιὰ πάει στοὺς ἄλλους τάφους, ἐγὼ τρέχω γρήγορα-γρήγορα στοὺς τάφους τοῦ κηπουροῦ. Πίσω ἀπ' τὸ κιόσκι του, εἶναι τρεῖς,— παρατημένοι, ποὺ τοὺς φροντίζει. Βγαίνουν ἀγκινάρες κι' εἶναι πιὸ χοντρὲς ἀπ' τὸ κεφάλι μου. Δοκίμασα τοῦ κάκου νὰ τὶς μετρήσω εἶναι πιὸ μεγάλες ἀπ' τὸ κεφάλι μου. Ἡ γιαγιὰ μὲ μαθαίνει τ' ἀδράχτι. Ἄχ ὄμορφες μέρες, τί ζεστές, τί μεγάλες! Ὅταν ἡ μαμὰ ἔρχεται καὶ μὲ βλέπει, μὲ μπουκώνουν ζαχαρομύγδαλα μὲ σοκολάτα, γιὰ νὰ μὴν κλαίω.

Ξεχνάω πολλά, πάμπολλα πράματα! Θυμᾶμαι πὼς τοῦ μπαμπὰ τοῦ ἄρεσε πολὺ νὰ μ' ἔχει μαζί του Πάντα. Ὅσο γινόταν πιὸ συχνά. Κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο, μ' ἄρεσε νὰ φεύγωμε μαζί.

— Σὰ μεγαλώσεις, θὰ μποῦμε μέσα σὲ δυὸ μεγάλα τσουβάλια, μοῦλεγε, καὶ θ' ἀφήσωμε νὰ μᾶς φορτώσουν σ' ἕνα καΐκι. Θὰ φύγωμε κι' οἱ δυό μας. Αὐτὰ μοῦλεγε ὁ μπαμπὰς γιὰ τὸν καιρὸ ποὺ θὰ μεγάλωνα. Γιὰ τώρα, πᾶμε κάθε πρωΐ μὲ τ' ἁμάξι. Ὁ μπαμπάς, σὰ γιατρός, κάνει τὸ γῦρο του στὴν ἐξοχή. Παντοῦ ἄρρωστοι καὶ μᾶς περιμένουν. Ἀνήσυχες γυναῖκες, ποὺ δὲν εἶναι οὔτε πλυμένες, οὔτε χτενισμένες, καὶ ποὺ ὁλονῶν τοὺς πονᾶει ἡ κοιλιά τους· παιδιὰ μὲ σπυριὰ καὶ μ' ἐξανθήματα· ἄντρες στὸ κρεββάτι, ἄντρες ποὺ δὲν πάνε στὴ δουλειά, μιὰ κούκλα ποὺ δὲ σαλεύει. γέροι ποὺ γρινιάζουν, καὶ πολλὲς γριὲς ποὺ κλαῖνε κι' εἶναι κακές. Ἐγὼ δὲ φοβᾶμαι, γιατὶ ὁ μπαμπὰς τραγουδάει πάντα εἶναι χαρούμενος, καὶ τότε σφυρίζει καμμιὰ φορὰ μὲς τὰ δόντια του, κι' ἐγὼ εἶμαι εὐτυχισμένη, εὐτυχισμένη, νὰ βρίσκωμαι ἐκεῖ ἀνάμεσα, καὶ νὰ ξετυλίγω τοὺς ἐπιδέσμους καὶ τὰ ξαντά. Ὅταν γυρίζομε, φέρνω ταχτικὰ ἕνα ζευγάρι περιστέρια μέσα στὸ πανέρι ποὺ μᾶς τὰ χάρισαν οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, ἢ καμμιὰ πουλάδα ποὺ μὲ φοβᾶται, ἢ φροῦτα, βούτυρο, αὐγά, χορταρικά. ἕνα μπουκέτο λουλούδια. Οἱ χωρικοὶ τοῦ δίνουν λογῆς-λογῆς πράματα τοῦ μπαμπᾶ, γιατὶ ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἀγαπάει. τὸν μπαμπά μου. Κι' ἐγὼ τὸν ἀγαπάω καὶ μ' ἀρέσει ποὺ τὸν ἀγαπάω. Μόνο, δὲν καταλαβαίνω γιατὶ περιδιαβάζει, στὸ γυρισμό, δεξιὰ κι' ἀριστερά, κοντοστέκει πρόθυμα, πιάνει νὰ μοῦ διηγῆται ἱστορίες, καὶ ποτὲ δὲ βιάζεται νὰ γυρίσωμε στὸ σπίτι. Ἐγὼ πεινάω.

Τώρα μεγάλωσα κιόλας. Δὲ φυτεύω πιὰ λουκάνικο στὴν ἄκρη τοῦ κήπου, καθὼς μ' ὁρμηνεύει ὁ Ρένος ὁ ξαδερφούλης μου, γιατὶ ἐγὼ ξέρω πὼς δὲν φυτρώνει κοῦτσο.

Ἔχω τὸ περιβολάκι μου, κατα-δικό μου. Ξερριζώνω ἀγριοβότανα. Ποτίζω. Σπέρνω δεκάρες κι' ὅ,τι ἄλλο τύχει νὰ μοῦ πέσει στὰ χέρια, ἀκόμα καὶ τὸ κεφαλάκι τῆς κούκλας. Ἔσπειρα ἐκεῖ χάμω ὅλες τὶς δεκάρες τοῦ κουμπαρᾶ μου, τοῦ χρηματοκιβωτίου μου, ἔσπειρα ὅλες μου τὶς ἐνθύμισες. Τὶς δεκάρες τὶς ξέθαφτε ξοπίσω μου ὁ Ρένος καὶ ποτέ μου δὲν τὸν ἔννοιωσα, μὰ οἱ ἐνθύμισές μου βρίσκονται ἀκόμα στὸ περιβολάκι. Νάξερα; τὰ παιδιὰ τοῦ καινούργιου γοικάρη τὶς ξέχωσαν καμμιὰ φορά;

Τὸ περιβολάκι μου ἦταν στὴν ὄψη τοῦ σπιτιοῦ. Ἄξαφνα, μιὰ μέρα, μᾶς φέρνουν ἕνα μεταλλουργό, μέσα σ' ἕνα χειραμάξι. Εἶχε σφηνώσει τὸ φτυάρι του στὸ κεφάλι του. Τρέχω στὸ μαγειρειὸ νὰ τοῦ φέρω ἕνα ποτῆρι παλιὸ κρασί· εἶπα πὼς θὰ τὸν δῶ εὐθὺς ν' ἀνασηκωθεῖ καὶ νὰ βγάλει μόνος του τὸ φτιάρι ἀπ' τὸ κεφάλι του. Ὅταν ξαναγύρισα ἐκεῖ δά, ὁ μπαμπὰς κ' οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι εἶχαν δουλειὰ γύρω ἀπ' τὸν πληγωμένο. Ὅλοι τους ἔβαζαν τὶς φωνές. Μὲ διώχνουν. Ὁ μπαμπὰς εἶναι ὅλο θυμό. Πρώτη του φορά. Ἀπὸ τὸ πεῖσμα μου, πίνω τὸ ποτήρι ποὺ βαστάω ἀκόμα, κι' ἀνεβαίνω νὰ κοιμηθῶ. Κακιώνω, εἶμ' ἄρρωστη κι' ἀποκοιμιέμαι.

Βρίσκομαι στῆς θείας Φανῆς. Τὸ σπίτι της εἶναι κάτωθε ἀπ' τὸ μεγάλο γεφύρι. Μπαίνεις ἀπ' τὶς σιταποθήκες. Ἡ σιταποθήκες εἶναι γεμάτες κοπριά. Πήραμε τὸ λεωφορεῖο γιὰ νὰρθοῦμε, ἔπειτα τὸ τραῖνο, ἔπειτα ἄλλο λεωφορεῖο καὶ νὰ μας στῆς θείας. Ἄχ πῶς μοσκομυρίζουν οἱ ἀγριοπασχαλιές, φουντωμένες γύρω ἀπ' τοὺς στύλους τῆς γέφυρας! Στὶς θείας Φανῆς, τὸ σπίτι μοῦ φαίνεται πολὺ πιὸ μεγάλο ἀπ' αὐτήν. Ἡ θεία εἶναι πολὺ ἀδύνατη γιὰ τέτοιο σπίτι. Μυρίζει μοῦχλα καὶ μένει ὁλομόναχη ἐκεῖ μέσα, μαζὶ μὲ μιὰ γριὰ παραδουλεύτρα, ποὺ ποτέ της δὲν πλαγιάζει καὶ ποὺ τὴ λένε Μαρία. Ἡ Μαρία ποτὲ δὲν ἀφήνει τὴ δουλειά. Οἱ δυὸ γερόντισσες ποτέ τους δὲ βγαίνουν ἀπ' τὸ σπίτι. Ὅταν τρῶνε, ἡ θεία Φανῆ κοπανίζει κρύδια καὶ τυρὶ μέσα στὸ γουδί, ἔπειτα τὰ ρίχνει μέσα στὸ ζουμί της γιὰ νὰ τὸ φάει. Ἡ Μαρία, ἡ παραδουλεύτρα, αὐτὴ ἔχει μόνο ἕνα βαθὺ πιάτο σούπα. Δὲν τῆς δίνουν αὐτηνῆς οὔτε τυρί, οὔτε καρύδια. Οὔτε καὶ γουδάκι ἔχει, Τρῶνε μὲ ξύλινα κουτάλια. Οἱ δυὸ γερόντισσες πίνουν ἕνα μπουκάλι κόκκινο κρασί, καὶ τὸ βράδυ, πρὶν σβήσουν τὸ φῶς, ἕνα ποτήρι παλιὸ Σαρτρέζ. Μιὰ φορὰ τὴν ἡμέρα τρῶνε, στὶς πέντε τ' ἀπόγεμα, καὶ τραγανίζουν τηγανίτες ὅλη μέρα, τηγανίτες μὲ μέλι.

Στὴ σκάλα, εἶναι ἕνα χοντρὸ σχοινὶ ἀντὶς γιὰ κάγκελλα. Ὅλο τὸ σπίτι εἶναι κατάκλειστο. Ὁ ὀρνιθώνας βρίσκεται στὸ πέμπτο πάτωμα καὶ στὸ σαλόνι εἶναι δυὸ κουνέλια.

(Ἀκολουθεῖ) ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΓΕΡΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΙ

ΠΑΡΑΜΥΘΙ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγ. καὶ τέλος —

Ἐκεῖ συλλογίστηκε τὸ γέρο πατέρα του κι' ἀποφάσισε νὰ πάρη τὴ συμβουλή του καὶ σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

Ὅταν πῆγε καὶ τοῦ τὸ εἶπε, χαμογέλασε πάλι ὁ πατέρας του καὶ τοῦ ἀπάντησε:

— «Μπορεῖ νὰ ξέρης πολλὰ γράμματα, μὰ γιὰ νὰ κάνης αὐτὸν τὸν κατάλογο, θὰ περάσουν πολλὲς βδομάδες, καὶ πάλι, κάτι θὰ τοῦ λείπη. Ἐγὼ ποὺ εἶμαι ἀγράμματος, ἔχω τὴν πεῖρα ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴν ἔχετε σεῖς οἱ νέοι, καὶ μ' αὐτὴ θὰ σοῦ λύσω τούτη τὴ στιγμὴ μὲ δυὸ λόγια τὴν ἀπορία σου.

Νὰ πῆς τοῦ Βασιλιά, ὅτι κατάλογος δὲν χρειάζεται γι' αὐτά, παρὰ νὰ μάθη πὼς ὅσα ζῶα γεννοῦν αὐγά, ἔχουν τὰ μάτια στὰ πλάγια τοῦ κεφαλιοῦ τους, καὶ ὅσα ζῶα κάνουν παιδιὰ ὅπως οἱ ἄνθρωποι, αὐτὰ ἔχουν τὰ μάτια ἐμπρός, κάτω ἀπὸ τὸ κούτελό τους.»

Ὁ γραμματικός, ὕστερα ἀπὸ τὴν τρίτη ἡμέρα ποὺ τελείωσε ἡ διορία ποὺ εἶχε πάρει γιὰ τὸν κατάλογο, παρουσιάστηκε στὸ Βασιλιὰ καὶ τοῦ εἶπε ἐκεῖνα ποὺ ἔμαθε ἀπὸ τὸν πατέρα του, γιὰ τὴ θέση τῶν ματιῶν τῶν ζώων, καὶ πὼς ἂν ἤθελε, θὰ τοῦ ἔκανε καὶ τὸν κατάλογο, ποὺ αὐτὸς τὸν ἔβρισκε περιττὸ πιά.

Ὁ Βασιλιὰς ἀκούοντάς τον τοῦ εἶπε:

— «Κατάλογο δὲ θέλω, γιατὶ αὐτὸ ποὺ μοῦ εἶπες εἶναι πολὺ πρακτικὸ καὶ σωστό, μὰ δείχνει πὼς κ' αὐτὸ δὲν τὸ βρῆκες μόνος σου· εἶναι φῶς φανάρι ὅτι κάποιος γέρος στὸ μαρτύρησε».

Πάλι ὁ γραμματικὸς ἀρνήθηκε πὼς τοῦ τὄπε γέρος κ' ἔλεγε πὼς μόνος του τὸ βρῆκε.

Ὁ Βασιλιὰς ἔκανε κι' ἐδῶ πὼς τὸν πίστεψε, μὰ γιὰ νὰ τὸν δοκίμαση ἄλλη μιὰ φορὰ ἀκόμη, καὶ στὸ τέλος γιὰ νὰ τὸν ξεκεπάση, ἄλλαξε τὴν κουβέντα καὶ κοιτάζοντάς τον κατάματα τοῦ εἶπε:

—«Λογαριάζω ἀπὸ καιρό, νὰ πάω μὲ τὸ γλυκοχάραγμα στὴν κορφὴ τοῦ μεγάλου βουνοῦ, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ βγῆ νὰ φωτίση τὸν κόσμο. Ἔρχεσαι νὰ μοῦ κάνης συντροφιά, νὰ ξεκινήσουμε μαζί, καὶ νὰ φτάσουμε ἐκεῖ καμμιὰ ὥρα πρὶν φέξει;»

«— Εἶμαι στὴ διαταγή σου Πολυχρονεμένε μου.

«— Ἑτοιμάσου καὶ πάρε μαζί σου ὅ,τι χρειάζεται νὰ φᾶμε στὴν ἐκδρομὴ αὐτή.

Ὁ γραμματικός, σὰν βράδυασε, πῆγε πάλι στὸν πατέρα του καὶ τοῦ ἱστόρισε τί εἶπε γιὰ τὰ μάτια τῶν ζώων στὸ Βασιλιά, καὶ πὼς ἐκεῖνος, ἀφοῦ τὸν ἄκουσε προσεχτικά, ἔδειξε πὼς δὲν τὸν πίστεψε καὶ πὼς ἀμέσως ἄλλαξε κουβέντα καὶ τοῦ εἶπε νὰ πήγαιναν ἐκδρομὴ μαζί, γιὰ νὰ βλέπανε, τὴν αὐγή, τὸν ἥλιο ποὺ θὰ βγαίνη, καὶ τὴν ὥρα ποὺ τοῦ ἔλεγε γιὰ τὸν ἥλιο ποὺ θὰ βγαίνη, ἐκάρφωσε τὰ μάτια του περίεργα ἐπάνω του.

—Ἄ! τοῦ λέει ὁ πατέρας του χαμογελώντας, ἐδῶ θαρρῶ ὁ Βασιλιὰς σοῦ ἑτοιμάζει ἄλλη δοκιμή. Ὑποψιάζομαι πὼς θὰ σοῦ πῆ νὰ προσέχετε, ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυό σας θὰ πρωτοειδῆ τὸν ἥλιο σὰν θὰ βγαίνη.

Γ' αὐτὸ σύ, ἅμα θὰ βρεθῆτε στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ, νὰ μὴν κοιτάζης κατὰ τὴν ἀνατολή, παρὰ νὰ κοιτάζης κατὰ τὴ δύση, γιατὶ ἐκεῖ θὰ φανῆ καὶ θὰ χτυπήση ἡ πρώτη ἀχτίδα ποὺ θὰ βγάλη ὁ ἥλιος.

Ἅμα τὴν ἰδῆς, νὰ γυρίσης καὶ νὰ τοῦ πῆς: ὁ ἥλιος βγῆκε, νὰ ἡ πρώτη του ἀχτίδα, καὶ νὰ τοῦ τὴν δείξης ποὺ θὰ φαίνεται στὴ δύση.

* * *

Ὅταν τὴν ὁρισμένη ἡμέρα καὶ ὥρα, φτάσανε στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ, ὁ Βασιλιὰς μὲ τὸν γραμματικό του, καὶ κάθησαν σ' ἕνα βράχο νὰ ξαποστάσουν λίγο, εἶπε ὁ Βασιλιάς:

—«Ἂς προσέχουμε τώρα ἀπ' ἐδῶ ποὺ εἴμαστε, ποιὸς ἀπ' τοὺς δυό μας θὰ πρωτοειδῆ τὸν ἥλιο σὰν θὰ βγαίνη».

Καὶ λέγοντας ἔτσι, στύλωσε τὰ μάτια του κατὰ τὴν ἀνατολή, μὰ κάπου-κάπου τὰ λέξευε καὶ κοίταζε τὸν γραμματικό του ποὺ ἦταν γυρισμένος κατὰ τὴ δύση· καὶ ὅταν ἐκεῖνος, μάτιασε σ' αὐτὴν τὴν πρώτη ἀχτίδα τοῦ ἥλιου, εἶπε μὲ χαρὰ στὸν Βασιλιά:

—«Πολυχρονεμένε μου, νομίζω πὼς ἐγὼ πρωτοεῖδα, τώρα, τὸν ἥλιο ποὺ βγαίνει».

— Ποῦ εἶναι τος; ἐγὼ δὲν τὸν βλέπω ἀκόμη.

— Νὰ οἱ πρῶτες του ἀχτίδες ποὺ χτυπήσανε στὴ δύση.

Γύρισε τότε κατὰ κεῖ ὁ Βασιλιάς, καὶ σὰν τῆς εἶδε τοῦ εἶπε:

—«Ἔχεις δίκιο, βγαίνει ὁ ἥλιος, μὰ κι' ἐγὼ ἔχω πιὸ μεγάλο δίκιο, νὰ πιστεύω πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ βρίσκεις μὲ τὶς συμβουλὲς κάποιου γέρου, ποὺ μόνο ἐσὺ ξέρεις τὸν κρυψῶνα του, καὶ ὅσο καὶ νὰ μοῦ τὸ ἀρνηθῆς, αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν θὰ σὲ πιστέψω!

Κι' ἐξακολούθησε.

—Ἐγώ, σὲ λίγες μέρες, σοῦ δίνω τὴν κόρη μου, σὲ κάνω παιδί μου καὶ διάδοχό μου· πές μου νὰ ζήσης ποιὸς γέρος σοῦ τὰ λέει καὶ τὰ βρίσκεις, καὶ ποῦ εἶναι κρυμμένος;

— Δῶσε μου τὸ λόγο σου, τοῦ ἀπάνσε ὁ νέος, πὼς δὲν θὰ φυλακίσης κι' αὐτὸν τὸν γέρο ὅταν σοῦ μαρτυρήσω ποῦ εἶναι κρυμμένος.

— Τὸν λόγο μου τὸν ἔχεις, καὶ γιὰ νὰ εἶσαι πειὸ σίγουρος πὼς θὰ τὸν κρατήσω, πάρε καὶ τὸ δαχτυλίδι μου μὲ τὴ βασιλικιὰ βούλα γιὰ ἀμανάτι.

Ἐδῶ ὁ γραμματικὸς πῆρε πιὰ θάρρος, καὶ ἀφοῦ τοῦ γύρεψε συχώρεση γιατὶ τοῦ ζήτησε τὸ λόγο του γιὰ ἀσφάλεια, τοῦ εἶπε ποιὸς ἦταν ὁ συμβουλάτοράς του γέρος καὶ ποῦ τὸν εἶχε κρυμμένο.

Τότε ὁ Βασιλιὰς τοῦ εἶπε:

— Βλέπεις πὼς ἂν λείψουν οἱ γέροι, ὅλα τὰ παιδιὰ εἴσαστε ἄχρηστα, γιατὶ σᾶς λείπει ἡ πεῖρα τοῦ κόσμου, καὶ αὐτήν, τὴ μαθαίνουν οἱ ἄνθρωποι μόνο μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ποὺ τοὺς τὴν τυπώνει λίγο λίγο βαθεὶὰ στὸ μυαλό τους, ὅταν ὅμως ἔχουν ἀπ' αὐτό, καὶ γιὰ τοῦτο, τοὺς γέρους ποὺ ἔχουν τὴν πεῖρα, πρέπει σεῖς οἱ νέοι νὰ τοὺς σεβόσαστε καὶ ν' ἀκοῦτε τὴ γνώμη τους, γιατὶ ἀλλοιῶς θὰ βγαίνετε ζημιωμένοι, καὶ τὸ πόσο ἀξίζουν οἱ γέροι, καὶ πῶς πρέπει οἱ νέοι νὰ τοὺς ἀκοῦτε, τὸ λέει ὁ σοφὸς λαὸς μὲ τὴν παροιμία του: «Ὅποιος δὲν ἀκούει γέροντας πάει δέρνοντας».

Μάθε τώρα, πρῶτος ἐσύ, ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους, πὼς ὅταν ἔστειλα καὶ πῆρα ἀπὸ τὰ σπίτια τους τοὺς γέρους καὶ τοὺς ἐφυλάκισα, δὲν μοῦ πέρασε οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τὸ μυαλό μου, νὰ διατάξω νὰ τοὺς κόψουν, παρὰ τοὺς ἔκρυψα γιὰ λίγο καιρό.

Καὶ ἀκόμη, πὼς ὅσα παιδιὰ ἤρθανε νὰ κάνουν τὴν ἀλυσσίδα καὶ ἀποτύχανε, δὲν τἄστειλα στὴν κρεμάλα, παρὰ τὰ ἔχω κι' αὐτὰ φυλακισμένα στὸ Σιδερένιο Κάστρο, ποῦ εἶναι καθὼς ξέρεις δυὸ ὧρες μακρυὰ ἀπ' ἐδῶ, κοντὰ στὸ μέρος ποὺ ἀρχίζει τὰ ἀπάτητο δάσος μὲ τὶς βαλανιδιές.

Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκανα γιὰ νὰ καταλάβουν οἱ νέοι, πὼς ὅσο ξυπνοὶ καὶ γραμματισμένοι κι' ἂν εἶναι δὲν μπορεῖ ἕνας Βασιλιὰς νὰ τοὺς δώση τὶς πειὸ μεγάλες θέσεις τοῦ Βασιλείου, ἂν δὲν περάσουν μερικὰ χρόνια ἀπὸ πάνω τους καὶ ἀποχτήσουν ἐκεῖνο ποὺ χρειάζεται νὰ ἔχη ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ τὰ βγάζη πέρα σὲ κάθε δύσκολη περίσταση τῆς ζωῆς του· καὶ πιστεύω τώρα, πὼς ἔτσι θὰ μὲ δικαιώσουν μὲ τὸ μάθημα ποὺ τοὺς ἔδωσα, ποὺ θὰ τὸ θυμοῦνται ὡς ποὺ νὰ πεθάνουν.

Μὰ μὲ ὅλα τοῦτα, δὲν θέλω νὰ πῶ πὼς καὶ οἱ νέοι δὲν ἀξίζουν γιὰ τίποτα· ἴσα-ἴσα, ἔχουν τὴν ἀξία τους μὲ τὰ νειάτα τους, ποὺ τοὺς δίνουν τὴ δύναμη νὰ ἀντέχουν σὲ κάθε εἴδους κούρασι, καὶ σ' αὐτὴν οἱ γέροι δὲν μποροῦν νὰ τοὺς παραβγοῦν.

Ἕνας τόπος, δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ δείξη πρόοδο, ἂν ἔχει μόνο νέους, ἢ μόνο γέρους· χρειάζεται νὰ ἔχη καὶ ἀπὸ τοὺς δυό, γιὰ νὰ συμπληρώνεται ἔτσι ἐκεῖνο ποὺ λείπει ἀπὸ τὸν καθένα τους.

Ἅμα θὰ γυρίσουμε στὴ πόλη, νὰ πάρης δυὸ τρεῖς παλατιανοὺς, νὰ ξελευτε-

ρώσης καὶ τοὺς γέρους καὶ τοὺς νέους, νὰ πᾶνε καθένας στὰ σπίτια τους, καὶ νὰ πάψουν οἱ λύπες καὶ τὰ κλάμματα τῶν σπιτικῶν τους γιὰ τὸ χαμό τους, καὶ οἱ κατάρες τους γιὰ μένα, ποὺ τάχα τοὺς ἔκανα τόσο μεγάλο κακό.

Ὕστερα θὰ βάλῃς διαλαλητάδες, νὰ διαλαλήσουν σὲ ὅλην τὴ πολιτεία, πὼς τὴν Κυριακὴ ποὺ θὰ γίνῃ ὁ γάμος σου μὲ τὴν κόρη μου, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Βασιλείου μου εἶναι καλεσμένοι σ' αὐτὴ τὴ μεγάλη χαρὰ τοῦ παλατιοῦ.

***

Τί ἔγινε τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου δὲν μπορεῖ στόμα ἀνθρώπου νὰ τὸ ἱστορήσῃ· ὅλος ὁ κόσμος, ξετρελλαμένος ἀπὸ χαρὰ ποὺ ξανάειδε τοὺς δικούς του, ποὺ τοὺς νόμιζε χαμένους, ἔτρεξε μὲ τὴ βασιλικιὰ πρόσκληση, καὶ δὲν ἤξερε μὲ τί τρόπο νὰ φανερώσῃ τὴν εὐχαρίστησή του· καὶ ὅλοι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά τους εὐχόντουσαν νὰ κάθῃ ὁ Θεὸς ἡμέρες ἀπὸ τὴ ζωή τους, καὶ νὰ τὶς δίνῃ χρόνια στὸν τόσο μυαλωμένο Βασιλιά τους

Στὸ τραπέζι τοῦ γάμου βρίσκουνταν ὅλων τῶν λογιῶν τὰ φαγιὰ καὶ τὰ φρούτα· καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα νὰ γύρευε κανένας, κι' ἐκεῖνο δὲν ἔλειπε.

Ὁ Βασιλιὰς εἶχε ἀντικρυνά του τὴν κόρη του καὶ τὸν γαμπρό του, ἀριστερά του τὴ Βασίλισσα καὶ δεξιά του τὸν πατέρα τοῦ γαμπροῦ του, τιμώντας τον μπρὸς σ' ὅλους τοὺς νέους ἔτσι, γιὰ τὸ νοῦ καὶ τὴν κρίση του, ποὺ μ' αὐτὰ εἶχε δώσει τὶς σοφὲς συμβουλὲς στὸ γιό του, καὶ τὸν εἶχε κάνει νὰ φανῇ κι' αὐτὸς τόσο μυαλωμένος.

ΠΑΝ. Α. ΣΕΦΕΡΛΗΣ

Η ΓΙΑΓΙΑ

(Τοῦ Louis Ratisbonne)

— Γιατί, Γιαγιά, ἔχεις τὰ μαλλιά,
τόσο πολὺ ἀσπρισμένα; . .
— Εἶναι τῶν χρόνων τὰ παχυὰ
τὰ χιόνια στιβασμένα! . .

— Γιατί, Γιαγιά, στὴν ὄψη σου,
νάχῃς βαθεὶὲς ρυτίδες;
— Σκάψαν αὐλάκια οἱ νεκρές,
παιδάκι μου, ἐλπίδες! . .

— Γιατὶ κουνιέται τὸ λευκὸ
κεφάλι σου καὶ γέρνει; . .
— Εἶν' ὁ ἀγέρας τ' οὐρανοῦ
ποὺ πάνω ἐκεῖ τὸ σέρνει! . .

— Γιατὶ τὰ μάτια σου, Γιαγιά,
τριγύρω νάναι μαῦρα; . .
— Εἶν' ἀπ' τὰ δάκρυα τὰ πικρά,
κι' ἀπ' τῶν καϊμῶν τὴ λαύρα.

— Γιαγιά; . . Γιατὶ τὸ μέτωπο
κρατᾶς σκυμμένο χάμου; . .
— Θωρῶ τὴ γῆ ποὺ τὰ λευκὰ
θὰ πάρῃ κόκκαλά μου! . .

— Τί ψιθυρίζεις, πέσε μου,
Γιαγιάκα μου καλή μου,
ἀκόμα κι' ὅταν σὲ φιλῶ; . .
— Κάνω τὴν προσευχή μου! . .

ΛΙΛΑ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

Η ΚΑΛΥΒΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ-ΤΟΜ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ HARRIET BEECHER-STOWE

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Καὶ βγάζοντας ἀπὸ τὰ ρούχα του μιὰ καρφίτσα, τὴν ἔμπηξε ὡς τὸ κεφάλι μέσα στὸ κρέας τῆς δυστυχισμένης ἐκείνης σκλάβας, ποὺ στέναζε βαθιὰ ἀπὸ τὸν πόνο καὶ ἀνασηκώθηκε.

—Ἔμπρός, ὄρθια, κτῆνος! φώναξε ὁ Σάμπο. Πιάσε γρήγορα δουλειά, γιατὶ θὰ τὸ μετανοιώσεις!

Ἡ γυναίκα ξανάρχισε τὴ δουλειὰ καὶ γιὰ κάμποσην ὥρα φάνηκε ὅτι τὴν ζωήρευε ἡ ἀπελπισία. Ὁ Τὸμ τὴν ἄκουσε τότε νὰ ψιθυρίζει:

— Θεέ μου, ὡς πότε πιά; Θεέ μου, γιατὶ δὲ βάζεις τὸ χέρι σου;

Περιφρονώντας τὸν κίνδυνο, ὁ Τὸμ τὴν πλησίασε ἄλλη μιὰ φορὰ κι' ἔβαλε ὅλο τὸ βαμπάκι του στὸ πανέρι της.

—Ὄχι, ὄχι, τοῦ εἶπε ἐκείνη. Δὲ φοβᾶσαι μὴ σὲ μαστιγώσουν;

—Ἂς μὲ μαστιγώσουν. Εἶμαι πιὸ δυνατὸς ἀπὸ σένα καὶ μπορῶ νὰ ὑποφέρω.

Ὁ Τὸμ γύρισε στὴ θέση του καὶ βρέθηκε κοντὰ στὴν ξένη γυναίκα, ποὺ δὲν εἶχε ἀκόμη γνωριστεῖ μαζί της. Ἐκείνη σήκωσε τὰ μαῦρα της μάτια καὶ τὸν κοίταξε προσεχτικὰ γιὰ μιὰ στιγμή. Ὕστερα πῆρε κάμποσο βαμπάκι ἀπὸ τὸ δικό της πανέρι καὶ τὸρριξε στὸ πανέρι τοῦ Τόμ.

— Δὲν ξέρεις καλὰ τί τόπος εἶναι αὐτὸς-ἐδῶ, τοῦ εἶπε. Ἂν ἤξερες, δὲ θἄκανες αὐτὸ ποὺ ἔκανες. Σ' ἕνα μῆνα, δὲ θὰ εἶσαι πιὰ σὲ θέση νὰ βοηθᾶς τοὺς ἄλλους καὶ θὰ πολεμᾶς νὰ τὰ καταφέρνεις μονάχα γιὰ λογαριασμό σου.

—Ὁ Θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσει, κυρία, εἶπε ὁ Τόμ, χρησιμοποιώντας αὐτὸν τὸν τίτλο χωρὶς νὰ τὸ καλοσκεφθεῖ. Τόση ἐντύπωση τοῦ εἶχε κάνει τὸ ἐπιβλητικὸ παρουσιαστικὸ τῆς ξένης.

—Ὁ Θεὸς δὲν πατάει τὸ πόδι του ποτὲ σ' αὐτὸν τὸν ὀργισμένο τόπο, εἶπε ἐκείνη μὲ πικρία, ξαναρχίζοντας τὴ δουλειά της.

Πρὶν τελειώσει ἡ μέρα, τὸ πανέρι της ἦταν γεμάτο ὡς ἀπάνω, μ' ὅλο ποὺ εἶχε βάλει κάμποσες φορὲς βαμπάκι ἀπὸ τὸ πανέρι της στὸ πανέρι τοῦ Τόμ.

Ἀφοῦ πέρασε κάμποση ὥρα ἀπὸ τὴ δύση τοῦ ἡλίου, ἡ συνοδεία τῶν σκλάβων ξεκίνησε κατάκοπη γιὰ τὸ κτίριο, ὅπου ἔπρεπε νὰ σωριάσουν τὸ βαμπάκι. Ὁ Σίμων Λεγκρῆ ἦταν ἐκεῖ καὶ μιλοῦσε μὲ τοὺς δυὸ ἐπιστάτες του,

— Αὐτὸς ὁ Τόμ, εἶπε ὁ Σάμπο, θὰ μᾶς φτιάξει ἱστορίες. Τὸν ἔπιασα νὰ βάζει βαμπάκι στὸ πανέρι τῆς Λούσης. Φαντάζομαι πὼς δὲ θ' ἀργήσει νὰ πεῖ στοὺς μαύρους ὅτι τοὺς κακομεταχειριζόμαστε.

—Ἄ, τὸν παλιοαράπη! φώναξε ὁ Λεγκρῆ. Πρέπει νὰ τὸν γυμνάσουμε λοιπόν! Ξέρω ἐγὼ τί θὰ τοῦ κάνω. Θὰ τὸν βάλω νὰ μαστιγώσει τοὺς ἄλλους, Ἔτσι θὰ τὸν στρώσω ἐγώ! φέρτε τον ἐδῶ!

— Δύσκολα θὰ τὸ κάμει αὐτό! ἀπάντησε ὁ Σάμπο. Ἔπρεπε νὰ βλέπατε μὲ τί τρόπο πῆρε τὸ μέρος τῆς Λούσης, δηλαδὴ τῆς χειρότερης τεμπέλας ἀπὸ ὅλους τοὺς σκλάβους.

—Ἄ, ἔτσι; Ἀφοῦ λοιπὸν πῆρε τὸ μέρος της, τώρα θὰ ἔχει τὴν εὐχαρίστηση νὰ τὴ μαστιγώσει. Θὰ εἶναι καλὴ γυμναστικὴ γι' αὐτὸν καὶ δὲ θὰ τὴ μαστιγώσει κάπως ἐλαφρότερα ἀπὸ σᾶς, μαῦροι διαβόλοι!

Οἱ δυὸ ἐπιστάτες ἔσκασαν τὰ γέλια.

— Μὰ τὸ πανέρι τῆς Λούσης θὰ ἔχει τὸ κανονικὸ βάρος, γιατὶ ὁ Τὸμ κι' ἡ μὶς Κάσσου τῆς τὸ γέμισαν, εἶπε ὁ Σάμπο.

— Θὰ τὸ ζυγίσω ἐγώ! φώναξε ὁ Λεγκρῆ, καὶ τότε θὰ ἰδοῦμε ἂν εἶναι κανονικό!

Σιγὰ σιγά, οἱ σκλάβοι προχωροῦσαν τσακισμένοι ἀπὸ τὴ δουλειά, κι' ἕνας ἕνας ἔφερνε δειλὰ τὸ πανέρι του μὲ τὸ βαμπάκι. Ὁ Λεγκρῆ σημείωσε τὸ βάρος σὲ μιὰ πλάκα, πλάϊ στὰ ὀνόματα ποὺ ἦταν γραμμένα ἐκεῖ ἐπάνω.

Ζύγισε τὸ πανέρι τοῦ Τὸμ κι' ἔδωσε τὴν ἔγκρισή του. Ὕστερα προχώρησε ἡ δυστυχισμένη γυναίκα, ἀδύνατη καὶ φοβισμένη καὶ παρουσίασε τὸ δικό της. Τὸ βάρος ἦταν κανονικὸ κι' ὁ Λεγκρῆ δὲ δὲ μποροῦσε νὰ τὸ ἀρνηθεῖ. Ἀλλὰ πῆρε ὕφος ἄγριο καὶ τῆς εἶπε:

— Μέρασε τώρα ἀπὸ δῶ καὶ θὰ λογαριαστοῦμε ἀργότερα. Τώρα ἔχω ἄλλη δουλειά!

Ἡ γυναίκα ἀναστέναξε βαθιὰ καὶ κάθησε παράμερα σὲ μιὰ σανίδα.

—Ἔλα δῶ, Τόμ, εἶπε ὁ Λεγκρῆ. Σοῦ τὸ εἶπα καὶ ἄλλοτε, ἐσένα δὲ σ' ἀγόρασα γιὰ νὰ σὲ βάλω νὰ δουλεύεις σὰν τὸ ζῶο. Θέλω νὰ σὲ μορφώσω καὶ νὰ σὲ κάμω ἐπιστάτη. Ἀπὸ ἀπόψε μάλιστα θέλω νὰ σὲ γυμνάσω. Πάρε λοιπὸν αὐτὴν ἐδῶ καὶ μαστίγωσέ τη. Μαστίγωσέ τη, ὡς ποὺ νὰ σοῦ πῶ ὅτι πρέπει νὰ σταματήσεις. Ἐμπρός!

— Νὰ μὲ συγχωρεῖ τ' ἀφεντικό, ἀποκρίθηκε ὁ Τόμ, ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶμαι συνειθισμένος σ' αὐτὴ τὴ δουλειά. Δὲ μαστίγωσα ποτές μου καὶ δὲν ξέρω πῶς γίνεται αὐτό.

— Θὰ τὸ μάθεις κι' αὐτό, κι' ἄλλα πολλά, εἶπε μὲ σκληρὴ εἰρωνία ὁ ἀφέντης.

Καὶ ἁρπάζοντας τὸ μαστίγιο, χτύπησε κατάμουτρα τὸν ἀγαθὸ σκλάβο.

— Λοιπόν; πρόσθεσε. Θὰ μοῦ πεῖς τώρα πὼς δὲν μπορεῖς νὰ κάνεις καὶ σὺ ἔτσι;

— Ναί, δὲ μπορῶ, ἀφέντη, ἀπάντησε ὁ Τὸμ σκουπίζοντας ἥσυχα τὸ αἷμα ποὺ ἔτρεχε ἀπὸ τὸ πρόσωπό του. Εἶμ' ἕτοιμος νὰ δουλέψω μέρα καὶ νύχτα, ὅσο ἔχω δυνάμεις καὶ μπορῶ· ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ τὸ νομίζω ἄδικο, δὲ θὰ τὸ κάμω ποτέ, ὄχι, ποτέ!

Ἡ φωνὴ τοῦ Τὸμ ἦταν σιγανὴ κι' οἱ τρόποι του γεμᾶτοι σεβασμό, γιαὐτὸ ὁ Σίμων Λεγκρῆ εἶχε πιστέψει ὅτι θὰ ἦταν δειλὸς καὶ θὰ ὑποταζόταν εὔκολα. Ὅταν ὅμως ὁ Τὸμ πρόφερε τὰ τελευταῖα του λόγια, ἕνα ρίγος πέρασε τὸ πλῆθος. Ἡ σκλάβα ἔπλεξε τὰ δάχτυλά της καὶ δίχως νὰ τὸ θέλει, φώναξε «Θεέ μου!», ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι δυστυχισμένοι κοίταζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ κράτησαν τὴν ἀναπνοή τους, σὰ νὰ πρόβλεπαν τὴν καταιγίδα ποὺ ἔμελλε νὰ ξεσπάσει.

Ὁ Λεγκρῆ φάνηκε ξαφνισμένος, σαστισμένος. Ἀλλὰ βρῆκε ἀμέσως τὴν ψυχραιμία του καὶ φώναξε:

— Τί εἶπες, βρὲ μαῦρο κτῆνος; Ἄδικο εἶναι αὐτό, ποὺ διατάζω ἐγώ; Καὶ ποῦ ξέρεις ἐσύ, παλιοτόμαρο, ποιὸ εἶναι τὸ δίκιο καὶ ποιὸ τ' ἄδικο; Καὶ ποιὸς σοῦ πέρασε ἡ ἰδέα πὼς εἶσαι; Μὴ φαντάστηκες πὼς εἶσαι κανένας κύριος καὶ τολμᾶς νὰ πεῖς στὸν ἀφέντη σου τί εἶναι δίκιο καὶ τί ἄδικο; Ὥστε ἔτσι λοιπόν; Βρίσκεις πὼς εἶναι ἄδικο νὰ μαστιγώσεις αὐτὴν ἐδῶ;

— Ναί, Μάσσα. αὐτὴ ἡ γυναίκα εἶναι ἄρρωστη κι' ἀδύνατη κι' εἶναι σκληρὸ νὰ μαστιγωθεῖ. Ἐγὼ δὲ θὰ τὸ κάμω ποτέ Μάσσα, ἂν θέλετε νὰ μὲ σκοτώσετε, σκοτώστε με, ἀλλὰ τὸ χέρι μου δὲ θὰ τὸ σηκώσω ποτὲ πάνω σ' αὐτὸ τὸ δυστυχισμένο πλάσμα. Καλύτερα νὰ πεθάνω!

Ὁ Τὸμ μιλοῦσε ἥσυχα ἀλλ' ἀποφασιστικά, ἐνῶ ὁ Λεγκρῆ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κακό του καὶ πετοῦσε σπίθες ἀπὸ τὰ πράσινά του μάτια. Ἀλλὰ καθὼς τ' ἄγρια θηρία παίζουν μὲ τὸ θῦμα τους πρὶν τό καταβροχθίσουν, συγκρατήθηκε κι' αὐτὸς μιὰ στιγμή.

—Νὰ ἕνας θρησκόληπτος σκύλος, ποὺ μοῦ ἔτυχε ν' ἀγοράσω! εἶπε Ἕνας ἅγιος, ποὺ ἔρχεται νὰ μᾶς κάνει τὸ δάσκαλο! Ἄ, εἶναι σπουδαῖος αὐτὸς ὁ ἅγιος! Ἔλα δῶ, βρὲ κτῆνος, δὲν διάβασες ποτὲ στὶς φυλλάδες σου, ὅτι ὁ δοῦλος πρέπει νὰ ὑπακούει στὸν ἀφέντη του; Δὲν εἶμαι ἀφέντης σου ἐγώ; Δὲν ἐπλήρωσα χίλια διακόσια δολλάρια γιὰ νὰ ἀγοράσω τὸ παλιοτόμαρό σου; Δὲν ἀνήκεις σὲ μένα μὲ σῶμα καὶ μὲ ψυχή; Ἔ, ἀποκρίσου! πρόσθεσε, δύνοντας στὸ Τόμ μιὰ κλωτσιὰ μὲ τὴ μπόττα του.

Μ' ὅλο ποὺ ἦταν τσακισμένος ἀπὸ τὸν κόπο κι' ἀπὸ τὸν πόνο, ὁ Τὸμ αἰστάνθηκε μιὰ ξαφνικὴ ἀστραπὴ νὰ φωτίζει τὸ νοῦ του μ' αὐτὴ τὴν ἐρώτηση τοῦ ἀφέντη του. Ἀνασσηκώθηκε καί, δυψώνοντας τὰ βλέμματα στὸν οὐρανό, ἐνῶ δάκρυα καὶ αἷμα κυλοῦσαν μαζὶ στὸ προσωπόν του, φώναξε;

—Ὄχι, ὄχι, ἡ ψυχή μου δὲν ἀνήκει σὲ σᾶς, Μάσσα. Δὲν ἀγοράσατε, οὔτε μπορεῖτε ν' ἀγοράσετε τὴν ψυχή μου. Κάποιος ἄλλος τὴν ἔχει ἀγοράσει κι' αὐτὸς φροντίζει γιὰ μένα. Ὅ,τι κι' ἂν μοῦ κάνετε, τὴν ψυχή μου δὲ μπορεῖτε νὰ τὴν βλάψετε!

«Ἔβαλε νερὸ καὶ τοῦδωσε νὰ πιῇ.» (Σελ. 451, στ. γ΄.)

— Θὰ τὸ ἰδοῦμε αὐτό! φωνάζει ὁ Λεγκρῆ χαχανίζοντας. Ἔλα δῶ, Σάμπο! Γκίμπο! Νὰ μοῦ μαστιγώσετε αὐτὸ τὸ παλιόσκυλο τόσο πολύ, ὥστε νὰ μὴ μπορέσει νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του, οὔτε σ' ἕνα μῆνα!

Οἱ δυὸ ἀράπηδες μὲ τὰ ἡράκλεια σώματα ἅρπαξαν τὸν Τόμ, καὶ τὰ πρόσωπά τους φανέρωναν ἄγρια καὶ διαβολικὴ χαρά. Ἡ σκλάβα ἄφισε μιὰ κραυγή, καθὼς σκέφθηκε τί τὸν περίμενε. Ὅλοι οἱ σκλάβοι σηκώθηκαν κι' ἔφυγαν, ἐνῶ ὁ Σάμπο κι' ὁ Γκίμπο πῆραν τὸν Τόμ, ποὺ δὲν ἔφερε καμμιὰ ἀντίσταση...

***

Ἡ νύχτα εἶχε προχωρήσει. Ὁ Τὸμ ἦταν ξαπλωμένος, ματωμένος, καὶ στέναζε μέσα σ' ἕνα μικρὸ δωματιάκι ποὺ ἦταν κοντὰ σ' ἕνα παλιὸ ἐργαστήριο, ἀνάμεσα σὲ σπασμένα παλιοπράγματα καὶ μπάλλες ἀπὸ βαμπάκι.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦταν ἀποπνιχτικὴ κι' ἄπειρα κουνούπια μεγάλωναν τὸ μαρτύριό του, τσιμπώντας τον παντοῦ, ἰδίως στὶς πληγές του, ἐνῶ ἡ δίψα τοῦ ἔκαιγε τὰ σωθικά.

— Θεέ μου, ψιθύριζε μέσα στὴν ἀγωνία του, ρίξε σὲ μένα τὸ βλέμμα σου! Βοήθησέ με νὰ βγῶ νικητής!

Ἐλαφρὸς κρότος βημάτων ἀκούστηκε καὶ πίσω του φάνηκε ἡ λάμψη ἀπένα φανάρι.

— Ποιὸς εἶναι! ψιθύρισε ὁ Τόμ. Ὅποιος κι' ἂν εἶσαι, δός μου λίγο νερό, γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ἡ Κάσσου τότε φάνηκε μπροστά του, ἡ ἄγνωστη γυναίκα ποὺ εἶχε ἰδεῖ μαζὶ μὲ τοὺς σκλάβους ἀπὸ τὸ πρωΐ στὰ χωράφια καὶ ποὺ δὲν ἔμοιαζε μὲ σκλάβα. Ἄφησε χάμω τὸ φανάρι ποὺ κρατοῦσε, ἔβαλε νερὸ ἀπὸ μιὰ μποτίλλια ποὺ εἶχε φέρει μαζί της, καὶ τοῦδωσε νὰ πιεῖ. Ὁ Τὸμ ζήτησε κι' ἄλλο, ὕστερα κι' ἄλλο, κι' ἤπιε ἀχόρταγα.

—Εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπε.

—Μὴ μὲ λές, κυρία. Σκλάβα εἶμαι καὶ γὼ ὅπως καὶ σύ. Καὶ ποῦ νἄξερες τὴν ἱστορία μου! Τώρα, πρόσθεσε σέρνοντας κοντὰ στὸν Τὸμ μιὰ ἀχυροστρωμή, προσπάθησε νὰ πλαγιάσεις δῶ πάνω, δυστυχισμένε!

Ὁ Τὸμ μὲ πολὺ κόπο ἔσυρε ὡς ἐκεῖ τὸ καταπληγωμένο του κορμί. Ὕστερα ὅμως οἱ κρύες κομπρέσσες καὶ οἱ ἐπίδεσμοι τῆς Κάσσου τὸν ἀνακούφισαν ἀρκετά.

— Αὐτὸ εἶναι ὅλο ὅ,τι μπορῶ νὰ κάμω γιὰ σένα, εἶπε ἡ Κάσσου, ἀφοῦ ἔσυρε κάτω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ ἀρρώστου μιὰ μπάλλα ἀπὸ βαμπάκι γιὰ προσκέφαλο.

Ὁ Τὸμ τὴν εὐχαρίστησε. Ἐκείνη κάθησε καταγῆς, ἀγκάλιασε τὰ γόνατά της μὲ τὰ χέρια της, καὶ τὸ βλέμμα της ἔμεινε κλειδωμένο ἴσια μπροστά της. Ἀφοῦ ἔμεινε ἀμίλητη κάμποση ὥρα, τέλος εἶπε;

— Εἶναι μάταιο, εἶναι ὁλότελα μάταιο αὐτὸ ποὺ πῆγες νὰ κάμεις. Εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος κι' ἔχεις τὸ δίκιο μαζί σου, ἀλλὰ ὅλ' αὐτὰ εἶναι μάταια, εἶναι σωστὴ τρέλλα νὰ πολεμᾶς νὰ τὰ βγάλεις πέρα, ἀφοῦ βρίσκεται μέσα στὰ χέρια τοῦ δαίμονα. Εἶναι πιὸ δυνατός, πρέπει νὰ ὑποχωρήσεις.

Νὰ ὑποχωρήσει; Μήπως ὁ Σίμων δὲν τοῦ εἶχε προσφέρει αὐτὸν τὸν πειρασμό;

— Θεέ μου, Θεέ μου, στέναξε ὁ Τόμ, πῶς μπορῶ νὰ ὑποχωρήσω;

— Τί φωνάζεις τὸ Θεό, ἀφοῦ δὲ σ' ἀκούει; εἶπε ἐκείνη μὲ σταθερὴ φωνή. Ἐγὼ δὲν πιστεύω ὅτι ὑπάρχει Θεός. Ἀλλ' ἂν ὑπάρχει, σίγουρα εἶναι ἐχθρός μας. Ὅλα ἐδῶ μᾶς ἐχθρεύονται, ὅλα κάνουν κόλαση τὴ ζωή μας. Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ μὴν κολαστοῦμε κι' ἐμεῖς, ὅλοι μας;

Ὁ Τὸμ ἔκλεισε τὰ μάτια κι' αἰσθάνθηκε ρῖγος καθὼς ἄκουσε τ' ἀσεβῆ αὐτὰ λόγια.

—Ἐσὺ δὲν ξέρεις τί εἶναι αὐτὸς ὁ τόπος, ἐξακολούθησε ἡ Κάσσυ, ἐγὼ ὅμως τὸν ξέρω καλά. Τώρα καὶ πέντε χρόνια βρίσκομαι στὰ νύχια αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν μισῶ μὲ ὅλη μου τὴν ψυχή! Εἴμαστε δέκα μίλλια μακρυὰ ἀπὸ κάθε ἄλλη φυτεία. Μπορεῖ νὰ μᾶς ψήσει ζωντανούς, νὰ μᾶς κόψει κομματάκια, νὰ βάλει τὰ σκυλιὰ νὰ μᾶς κατασπαράξουν, νὰ μᾶς μαστιγώσῃ ὡς ποὺ νὰ πεθάνουμε, χωρὶς νὰ τὸ πάρει μυρωδιὰ κανένας λευκός. Αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς γιὰ τὸ κάθε τι. Μποροῦσα νὰ σοῦ διηγηθῶ πράγματα, ποὺ νὰ σηκωθοῦν, οἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς σου. Γιαυτὸ σοῦ λέω, εἶναι μάταιο ν' ἀντιστέκεσαι... Κι' ἐγὼ δοκίμασα ν' ἀντισταθῶ, καθὼς ἐσὺ καὶ μερικοὶ ἄλλοι, ἀλλὰ ἄφισα πιὰ αὐτὴ τὴν ἰδέα.

Ὁ Τὸμ ἔνωσε τὰ χέρια του καὶ ψιθύρισε:

— Θεέ μου! Θεέ μου καὶ Κύριέ μου! Ἔτσι μᾶς ἄφησες ἐμᾶς τοὺς φτωχούς, χωρὶς βοήθεια καὶ προστασία! Βοήθησέ μας, Κύριε, χωρὶς ἐσένα χανόμαστε!

Ἡ Κάσσυ ἐξακολούθησε χωρὶς νὰ προσέξει στὴν προσευχὴ τοῦ Τόμ.

— Αὐτὰ τὰ κτήνη, ποὺ ἐργάζονται μαζί σου, δὲν ἀξίζουν νὰ ὑποφέρεις γι' αὐτά. Μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία, θὰ ζητήσουν νὰ σοῦ πιοῦν τὸ αἷμα. Εἶναι ὅλοι τους ἀποκτηνωμένοι καὶ μισοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

— Ποιὸς τοὺς ἔκαμε τόσο σκληρούς; Ἂν ὑποχωρήσω κι' ἐγώ, δὲ θὰ γίνω ἄραγε σὰν κι' αὐτούς; Τἄχασα ὅλα, γυναῖκα, παιδιά, πατρίδα κι' ἕναν καλὸν ἀφέντη, ποὺ θὰ μ' ἐλευθέρωνε ἂν εἶχε ζήσει μιὰ βδομάδα περισσότερο. Ἔχασα τὸ κάθε τι σ α ὐ τὸ ν τὸ ν κ ό σ μ ο, ἀλλὰ δὲν ἔχασα ὅμως τὸν οὐρανό. Ὄχι, μὲ κανέναν τρόπο δὲ θέλω νὰ γίνω κακός.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΤΣΑΓΙΕΡΑ

Μιὰ φορὰ ἦταν μιὰ περήφανη τσαγιέρα. Κι' εἶχε, μὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι περήφανη γιὰ τὴ φίνα ζωγραφιστὴ καὶ χρυσοστόλιστη πορσελάνη της, γιὰ τὸ κομψὸ στόμιό της καὶ γιὰ τὸ πλατὺ καὶ μεγάλο χερούλι της. Ἦταν λοιπὸν γεμάτη μεγαλοπρέπεια καὶ μιλοῦσε ὁλοένα γιὰ τὰ προτερήματά της.

Ὡστόσο γιὰ τὸ σκέπασμά της δὲν ἔλεγε μιλιά, γιατὶ ἦταν ραγισμένο καὶ ξανακολλημένο. Ἦταν μεγάλο ἐλάττωμα κι' ὁ καθένας δὲν κάθεται νὰ μιλῇ γιὰ τὰ ἐλαττώματά του. Ἂς μιλοῦν γι' αὐτὰ οἱ ἄλλοι. Ἡ τσαγιέρα τὄξερε καλὰ ὅτι τὰ φλιτζάνια, ἡ ζαχαριέρα, ἡ γαλατιέρα, ἀκόμη κι' ὁ δίσκος, θὰ κοίταζαν πολὺ περισσότερο τὸ σπασμένο

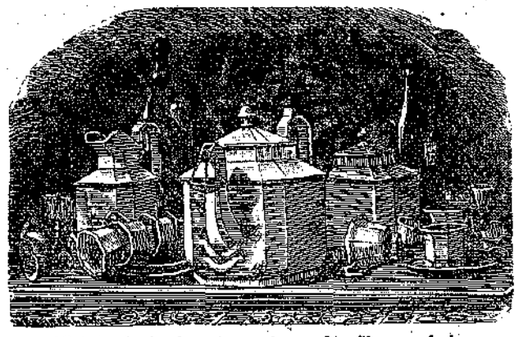

«Ὡστόσο γιὰ τὸ σκέπασμά της δὲν ἔλεγε μιλιά...»
(Σελ. 452, στ. α'.)

της σκέπασμα, καὶ ὅτι θὰ μιλοῦσαν γι' αὐτὸ πολὺ περισσότερο παρὰ γιὰ τὸ ὡραῖο της στόμιο καὶ γιὰ τὰ καλλιτεχνικὰ σχέδια ποὺ τὴ στόλιζαν.

— Τοὺς ξέρω καλὰ ὅλους αὐτούς, ἔλεγε ἀπὸ μέσα της Ἐπίσης καὶ τί μοῦ λείπει, γιατὶ δὲν εἶμαι καμμιὰ ξιπασμένη, νὰ μὴ νοιώθω τί μοῦ γίνεται. Ἀλλ' ὅσο γιὰ τὰ προτερήματα, ἄλλοι ἔχουν πολλά, ἄλλοι λίγα. Τὰ φλιτζάνια ἔχουν χερούλια, ἡ ζαχαριέρα ἔχει σκέπασμα. Ἐγὼ τἄχω καὶ τὰ δυό, κι' ἀκόμα ἔχω κι' ἕνα χαριτωμένο στόμιο, σὰ ράμφος. Κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει τέτοιο. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ εἶμαι ἡ βασίλισσα τοῦ σερβίτσιου. Ἀλλ' ἂς μὴν κοιτᾶμε αὐτὰ τὰ προσόντα τὰ ἐξωτερικά. Ἡ ζαχαριέρα, ἡ γαλατιέρα, τί περιέχουν; Εὐχάριστα πράγματα βέβαια, ἀλλὰ χωρὶς σημασία. Ἐγὼ ὅμως περιέχω τὸ ποτό, ποὺ χωρὶς αὐτό, τὸ σερβίτσιο θὰ ἦταν ἄχρηστο. Σ' ἐμένα ἔρχονται οἱ ἄνθρωποι νὰ ζεσταθοῦν, νὰ ξεκουραστοῦν καὶ νὰ κάνουν κέφι. Ἐγὼ ξέρω νὰ μεταβάλω τὸ κοινὸ νερὸ σὲ θεῖο νέκταρ».

Τέτοια κι' ἄλλα λόγια ἔλεγε συχνὰ ἡ τσαγιέρα. Καὶ πῶς ἦταν εὐχαριστημένη, ὅταν ἕνα λεπτὸ κι' ὡραῖο χεράκι μιᾶς δεσποινίδας τὴν ἔπιανε γιὰ νὰ σερβίρῃ τοὺς καλεσμένους, ποὖρχονταν μὲ τὰ καλύτερά τους φορέματα, μέσα στὸ πλούσιο καὶ κατάφωτο σαλόνι!

Μιὰ μέρα ὅμως, τὸ ὡραῖο χέρι ἔκαμε μιὰν ἀδεξιότητα: ἡ τσαγιέρα ἔπεσε, τὸ στόμιό της ἔσπασε καὶ τὸ χερούλι της ξεκόλλησε. Ὅσο γιὰ τὸ σκέπασμά της, ἦταν ποὺ ἦταν σπασμένο. Ἡ κακομοίρα ἡ τσαγιέρα κοιτόταν καταγῆς, καὶ τὸ τόσο μυρωδᾶτο τσαΐ χυνόταν πάνω στὸ χαλί. Τί δυστυχία! Ἀλλὰ τὸ πιὸ θλιβερὸ ἦταν ποὺ ὅλοι γελοῦσαν, ὄχι μὲ τὴν ἀδεξιότητα τῆς δεσποινίδας, ἀλλὰ γιὰ τὴν καϋμένη τὴν τσαγιέρα ποὺ εἶχε σακατευτεῖ.

— Δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ τὴ φριχτὴ αὐτὴ στιγμή, ἔλεγε πολὺν καιρὸ ὕστερα ἡ τσαγιέρα, ὅταν ἀναθυμόταν τὴν λαμπρή της σταδιοδρομία. Μὲ μεταχειρίστηκαν πιὰ σὰν ἀνάπηρη, μὲ πέταξαν σὲ μιὰ γωνιὰ σὰν ἄχρηστο πρᾶγμα, καὶ μιὰ μέρα μ' ἔδωσαν σὲ μιὰ ζητιάνα, ποὺ γύρευε λίγη σούπα.

»Νὰ λοιπὸν ποὺ ἔπεσα στὴ δυστυχία καὶ στὴν ἀθλιότητα Ἡ θλίψη μὲ τσάκισε πιά. Μὰ τότε μόνο κατάλαβα ὅτι μιὰ ἀνώτερη δύναμη ἀγρυπνοῦσε ἀπάνω μου κι' ὅτι ἡ Μοῖρα μοῦ εἶχε ὁρίσει ἀνώτερο προορισμό.

»Μὲ γέμισαν λοιπὸν μὲ χῶμα. Δὲν καταλάβαινα ἀκόμη τί σημαινε αὐτό. Ὕστερα ἔβαλαν μέσα στὸ χῶμα ἕνα κρομμύδι, ποὺ τὄχε χαρίσει ἡ ὡραία δεσποινίδα στὴν κόρη τῆς ζητιάνας. Τὸ κρομμύδι αὐτὸ ἦταν ἀπὸ τὸν κῆπο τοῦ βασιλιᾶ.

»Λοιπόν, τὸ κρομμύδι πῆρε ψυχὴ καὶ ζωὴ κι' ἔγινε ἡ καρδιά μου. Πρίν, δὲν εἶχα καρδιά. Τώρα ἔννοιωθα ἄγνωστες δυνάμεις νὰ σαλεύουν ἐντός μου καὶ κάτι σὰ νὰ χτυποῦσε ἕνας σφυγμός. Τὸ κρομμύδι ζωντάνευε καὶ βλάσταινε. Οἱ κρυμμένες ἀρετές του φανερώνονταν τώρα κι' ἔγιναν ἕνα μεγαλόπρεπο λουλούδι. Καθὼς τὸ εἶδα, ξέχασα τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου, τὰ χρυσάφια μου καὶ τὰ περασμένα μεγαλεῖα μου. Ἀ, τὶ ὡραῖο πρᾶγμα, νὰ ξεχνᾶ κανεὶς τὸν ἑαυτό του, κοιτάζοντας ἕναν ἄλλον! Τὸ ὡραῖο λουλούδι ἐμένα δὲ μὲ συλλογιζόταν. Ὅλοι τὸ κοίταζαν μὲ θαυμασμό, μὲ ἔκσταση μπροστὰ στὰ λεπτά του χρώματα. Τὸ ἄρωμά του ἀνάσταινε νεκρό. Τί περήφανη ποὺ ἤμουν, γιατὶ τὸ εἶχα θρέψει καὶ μεγαλώσει!

»Μιὰ μέρα ἦρθε κάποιος καὶ τὸ εἶδε κι' εἶπε ὅτι τοῦ ἄξιζε καλύτερο δοχεῖο

ἀπὸ μιὰ σπασμένη τσαγιέρα. Καὶ τότε, γιὰ νὰ τὸ μεταφυτέψουν μὲ περισσότερη εὐκολία, μ' ἔσπασαν στὰ δυό! Τί πόνος, ψυχικὸς καὶ σωματικός! Μὲ πέταξαν στὴν αὐλὴ ἀπὸ τότε. Κάπου-κάπου, τὰ παιδιὰ μὲ πέρνουν καὶ παίζουν, κι' ἔχω τότε μερικὲς καλὲς στιγμές. Σπάνιες εἶναι, ἀλλὰ παρηγοριέμαι, ὅταν συλλογίζομαι ὅτι τὸ ὡραῖο λουλούδι ποὺ εἶχα ἀναστήσει, τὄβαλαν μέσα στὸ λαμπρὸ σαλόνι, ποὺ τὄχα κάποτε στολίσει κι' ἐγώ.»

(Ἀντέροεν) ΦΩΚΙΩΝ ΘΑΛΕΡΟΣ

ΑΘΗΝΑ·ΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΘΑΛΑΣΣΑ

Ἀγαπητοί μου,

Τὶ εὐτυχισμένες οἱ πόλεις ποὺ βρίσκονται κοντὰ σὲ θάλασσα! Τὸ λιμάνι, τὰ λιμανάκια, οἱ προκυμαῖες, οἱ μῶλοι, οἱ ἐξέδρες οἱ ἀκρογιαλιές, οἱ ἀμμουδιές, τὰ βραχάκια, τὰ κύματα, τὰ φύκια, τὰ φρύγανα, τὸ ἰώδιο — τὸ ε ὐ ώ δ ι ο ὅπως τὄλεγε μιὰ γυναίκα τοῦ λαοῦ, — τί χαρά, τί ἀπόλαυση, τί ὑγεία! Μπάνια, κολύμπια, βαρκάδες, ψαρέματα· καί, τὸ κυριώτερο, νερό, ἄφθονο νερό, ἀτέλειωτο νερό, ἀνεξάντλητο. Νερὸ γιὰ τοὺς δρόμους, τοὺς ὑπονόμους καί, Θεὸς φυλάξοι τὶς πυρκαϊές. Ἔ, ὅλ' αὐτά, μιὰ μεσόγεια πόλη τὰ στερεῖται. Καὶ πρέπει νὰ εἶναι πολὺ εὐχαριστημένη, ἂν βρίσκεται κοντὰ σὲ μιὰ λίμνη, κάπως μεγάλη, ἢ σ' ἕνα ποτάμι, ἔστω καὶ μικρό.

Ἡ Ἀθήνα μας τίποτα, οὔτε αὐτά. Οἱ ἀρχαῖοι, φρόνιμοι καὶ προνοητικοὶ ἄνθρωποι, τὴν εἶχαν χτίσει ἀνάμεσα σὲ δυὸ μεγάλα καὶ ὡραῖα ποτάμια. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρό, τὰ ποτάμια αὐτὰ ξεράθηκαν. Κι' οἱ νεώτεροι Ἀθηναῖοι βρέθηκαν σὲ μιὰ πόλη ἄνυδρη, ξερή, αἰχμηρή, γεμάτη σκόνη καὶ ἥλιο, σὰ νάταν σχεδὸν στὴ Σαχάρα. Τί νάκαναν; νὰ τὴν ἄφιναν; Δὲν ἀφίνεται ἔτσι εὔκολα μιὰ πόλη ποὺ λέγεται Ἀθηνα καὶ σκιάζεται ἀπὸ μιὰν Ἀκρόπολη... Τὴν κράτησαν λοιπόν, τὴν ἔκαμαν καὶ πρωτεύουσα, ἀλλὰ ἐκεῖνοι τὸ ξέρουν τί τράβηξαν τὰ πρῶτα χρόνια, ὅταν ἡ θάλασσα ἦταν ἀκόμα τόσο μακριά. Γιατὶ ὕστερα μπόρεσαν νὰ φέρουν αὐτὴ τὴ θάλασσα κοντά: μὲ τὰ μέσα τῆς γρήγορης συγκοινωνίας, τὰ τραμοκίνητα, τὰ ἠλεκτροκίνητα, τὰ βενζινοκίνητα... Τώρα τὰ Φάληρα μὲ τὴ θάλασσά τους εἶναι τόσο κοντά μας, ποὺ μποροῦμε νὰ λέμε πὼς κι' ἡ Ἀθήνα εἶναι μιὰ πόλη παραθαλάσσια. Σὲ λίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, ὁ Ἀθηναῖος κατεβαίνει ἐκεῖ κι' ἔχει ὅλες τὶς θαλασσινὲς χαρὲς καὶ τὶς ἀπολαύσεις: μπάνια, κολύμπια, βαρκάδες, περίπατους στὰκρογιάλια, εὐώδιο καὶ τὰ ρέστα.

Κατὰ τὴν παροιμία, ὅταν τὸ βουνὸ δὲν πηγαίνῃ στὸ Μωάμεθ, ὁ Μωάμεθ πηγαίνει στὸ βουνὸ κι' εἶναι τὸ ἴδιο. Αὐτὸ ἔκαμαν κι' οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὴ θάλασσα: Ἀφοῦ τὰ Φάληρα δὲν μποροῦσαν νὰνεβαίνουν στὴν Ἀθήνα, οἱ Ἀθηναῖοι κατεβαίνουν στὰ Φάληρα μὲ τὸ τραῖνο ἢ μὲ τὸ αὐτοκίνητο. Ἀπὸ τὶς Τζιτζιφιὲς ὡς στὴ Γλυφάδα, παντοῦ βρίσκουν τὴν πολυπόθητη θάλασσα. Ἀλλὰ τώρα τελευταῖα ἔγινε καὶ τὸ ἀντίθετο: ἡ θάλασσα, ἡ ἴδια ἡ θάλασσα, ἀπὸ τὰ Φάληρα ἤρθε στὴν Ἀθήνα. Καὶ τὸ θαῦμα αὐτό, ποὺ βέβαια ὁ Μωάμεθ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ, τὸ ἔκαμε μιὰ ἑταιρεία, ἡ Οὔλεντ, ποὺ ἔβαλε σωλῆνες καὶ μηχανήματα, κι' ἀπὸ κεῖ-κάτω, τὸ ἁλμυρὸ νερό, θέλοντας καὶ μή, φτάνει ὡς τὶς βρύσες τῆς πόλης μας. Ἀνοίγεις μιὰ βρύση κ' ἔχεις ὅση θάλασσα θέλεις; Καταβρέχεις τοὺς δρόμους, πλένεις τοὺς ὑπονόμους, παίρνεις στὸ σπίτι σου γιὰ μπάνιο καί, ἂν πιάσῃ πουθενὰ φωτιά, τὴν κατακλύζεις καὶ τὴ σβύνεις ἀμέσως. Τί διαφέρει λοιπὸν σήμερα ἡ Ἀθήνα ἀπὸ μιὰ παραθαλάσσια πόλη; Μὲ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, ποὺ ἐκμηδένισαν σχεδὸν τὴν ἀπόσταση, καὶ μὲ τοὺς σωλῆνες τῆς Οὔλεντ, ποὺ φέργουν τὴ θάλασσα ὡς ἐδῶ-πάνω, τὰ ἔχει ὅλα. Καὶ μπορεῖ νὰ μὴ δίνῃ πεντάρα ἂν ξεράθηκε ὁ Ἰλισσός...

Θυμοῦμαι ἀκόμα, καὶ γελῶ, τὶς ἀνοησίες ποὺ ἔλεγαν οἱ συντηρητικοί, ὅταν οἱ φιλοπρόοδοι ἐπρότειναν νὰ φέρνουμε θάλασσα γιὰ νὰ καταβρέχουμε τοὺς δρόμους: Τὸ ἁλμυρὸ νερὸ βλάπτει! Θᾶφίνῃ στοὺς δρόμους ἁλάτι, ποὺ ἡ ἀντανάκλασή του, μὲ τὸν ἥλιο, θὰ μᾶς στραβώνει! Θὰνακατεύεται μὲ τὴ σκόνη, θὰ τὸ ἀναπνέουμε, θὰ τὸ καταπίνουμε, καὶ θὰ παθαίνουμε ἕνα σωρὸ ἀρρώστειες! Ἔπειτα, μὲ τὰ νερὰ τῶν ὑπονόμων ποτίζονται οἱ κῆποι, καὶ θὰ ξεραθοῦν ὅλοι ἄμα εἶναι θάλασσα!.. Εὐτυχῶς δὲν τοὺς ἄκουσε κανένας αὐτοὺς τοὺς ἀνόητους. Ἡ θάλασσα ἦρθε. Κι' ὄχι μόνο δὲν πάθαμε τίποτ' ἀπὸ τὰ φοβερὰ κακὰ ποὺ ἐπρόλεγαν, ἀλλὰ κι' οἱ κῆποι ποτίζονται τώρα μὲ καθαρὸ γλυκὸ νερό, ἀντὶ μὲ τὸ βρωμόνερο τῶν ὑπονόμων. Κι' ἔχουμε καθαριότητα, δροσιά, ἀπολύμανση, ὑγεία. Κι' ἡ πολλὴ σκόνη ἔλειψε, κι' ἡ πολλὴ λάσπη ἀκόμα. Γιατὶ ὅλ' αὐτὰ δὲν ἦταν παρὰ ζ ή τ η μ α ν ε ρ ο ῦ... Κι' ὅταν τὸ ἔχουμε τόσο ἄφθονο, ἀφότου προστέθηκε τὸ θαλάσσιο γιὰ τὸ κατάβρεγμα καὶ τὸ πλύσιμο, δὲν φοβόμαστε τίποτα.

Τώρα, χάρη στοὺς θαυματουργοὺς αὐτοὺς σωλῆνες τῆς Οὔλεντ, ἔγινε καὶ κάτι ἄλλο ὡραῖο καὶ χρήσιμο: Κῆποι μὲ δεξαμενὲς γιὰ τὰ μπάνια τῶν παιδιῶν. Αὐτὲς τὶς ἡμέρες ἐγκαινιάσθηκε ὁ πρῶτος ἐκεῖ στὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ Ἀχαρνῶν. Ἀλλὰ γίνονται κι' ἄλλοι σὲ διάφορα μέρη τῆς πόλης. Καὶ μπορεῖτε νὰ φανταστῆτε τὴ χαρά, τὴν εὐτυχία τῶν μικρῶν παιδιῶν, — τῶν φτωχόπαιδων, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ κατεβαίνουν καθεμέρα στὰ Φάληρα καὶ στὶς Γλυφάδες, — ποὺ θᾶχουν τώρα κκὶ τὴ θαλασσούλα τους: Μιὰ μεγάλη δεξαμενὴ μέσα σ' ἕνα ὡραῖο κῆπο, ὅπου θὰ κάνουν τὸ μπάνιο τους καὶ θὰ μαθαίνουν κολύμπι. Στὴν ὁδὸν Ἀχαρνῶν γίνεται τώρα μεγάλο πανηγύρι ἀπὸ τὸν παιδόκοσμο τῆς γειτονιᾶς. Ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια, μὲ τὰ μπανιερά τους, βουτοῦν στὴ δεξαμενὴ σὰν παπάκια. Στὴν ἀρχὴ τἀμάθηκα φοβοῦνται, διστάζουν, μερικὰ κτόλα κλαῖνε. Γρήγορα ὅμως πέρνουν θάρρος, καὶ γελοῦν, καὶ παίζουν, καὶ χαίρονται, καὶ δὲν θέλουν πιὰ νὰ βγοῦν. Ἀλήθεια ἡ μεγαλύτερη δυσκολία τῶν μαννάδων δὲν εἶναι πῶς νὰ κάνουν τὰ παιδιά τους νὰ μποῦν στὸ νερό, ἀλλὰ πῶς νὰ τὰ καταφέρουν ὕστερα νὰ βγοῦν καὶ νὰ ντυθοῦν γιὰ νὰ φύγουν.

—Ἔλα, Ντίνο μου, κι' εἶν' ἀργά...,

—Ἀκόμα λίγο, μαμμάκα...

— Φτάνει πιά, Μιμίκα, ἔλα!..

— Τώρα, μαμμάκα. Ἂς βγῇ πρῶτα ὁ Λελές...

Ἐννοεῖται πὼς τὸ νερὸ ἀνανεώνεται κάθε τέταρτο τῆς ὥρας, κι' ἔτσι τὰ παιδάκια κολυμποῦν πάντα σὲ μιὰ καθαρὴ θαλασσούλα, δροσερὴ καὶ φρέσκα σὰν τὴ μεγάλη. Νὰ λοιπὸν τὸ θαῦμα: Τὸ βουνό, αὐτὴ τὴ φορά, ἦρθε στὸ Μωάμεθ, ἡ θάλασσα ἀνέβηκε στὴν Ἀθήνα. Οἱ μεγάλοι μποροῦν νὰ κάνουν τὸ θαλάσσιο λουτρό τους στὸ σπίτι τους ἢ στὸ ὑδροθεραπευτήριο· τὰ παιδιὰ σ' αὐτοὺς τοὺς κήπους μὲ τὶς μεγάλες δεξαμενές.

Σᾶς ἀσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

ΤΟ ΠΟΝΤΙΚΙ

[Μῦθος τοῦ Τολστόϊ]

Ἕνα ποντίκι ζοῦσε στὴ σιταποθήκη ἑνὸς χωρικοῦ. Τὸ πάτωμα εἶχε μιὰ μικρὴ τρύπα κι' ἀπὸ τὴν τρύπα αὐτὴ ἔπεφτε τὸ στάρι σπειρί-σπειρί μέσ' στὴ φωλιὰ τοῦ ποντικιοῦ.

Ζοῦσε λοιπὸν εὐτυχισμένο.

Μιὰ μέρα ὅμως τοῦ κατέβηκε ἡ ἰδέα νὰ δείξῃ τὴν εὐτυχία του καὶ στοὺς ἄλλους. Ροκάνισε τότε μὲ τὰ δόντια του τὸ σανίδι, μεγάλωσε τὴν τρύπα τοῦ πατώματος κι' ὕστερα προσκάλεσε κι' ἄλλα ποντίκια σὲ τραπέζι.

— Ἐλᾶτε, τοὺς εἶπε, στὸ σπίτι μου νὰ φᾶτε. Ἔχει φαΐ γιὰ ὅλους σάς.

Ὅταν ὅμως πῆγαν οἱ καλεσμένοι στὴ φωλιὰ τοῦ φίλου του, δὲν βρῆκαν οὔτε ἕνα σπειρὶ στάρι νὰ φάνε.

Ὁ νοικοκύρης εἶχε ἰδεῖ τὴ μεγαλωμένη τρύπα στὸ πάτωμα καὶ τὴν ἔφραξε καλά.

Ἔτσι τὸ ποντίκι ἔχασε τὴν εὐτυχία του, ποὺ ἤθελε νὰ τὴ δείξῃ στὸν κόσμο.

Ι. Φ.

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΡΟΔΩΝ ΘΑΝΑΤΟΣ

Πῶς τὰ λυπᾶμαι τ' ἄσπρα τὰ [τριαντάφυλλα
ποὺ στέκουν στὸν κρυστάλλινο [ἀνθογυάλι
καὶ γέρνουν μαραμένα τὰ κεφά- [λια τους
καὶ ξεψυχοῦν βουβὰ κι' ἀγάλι- [ἀγάλι!
Πῶς τὰ λυπᾶμαι τ' ἄσπρα τὰ [τριαντάφυλλα
ποὺ στέκουν στὸ κρυστάλλινο [ἀνθογυάλι.

Τὰ φύλλα κι' ἂν μαδήσανε τὰ [κάτασπρα,
ἡ εὐωδιά τους ὅμως πάντα μένει
κι' εἶναι καὶ πιὸ γλυκειὰ τώρα [ποὺ πέθαναν,
εἶναι γλυκειὰ κι' ἂς εἶν' μισο- [σβυσμένη.
Τὰ φύλλα κι' ἂν μαδήσανε τὰ [κάτασπρα,
ἡ εὐωδιά τους ὅμως πάντα μένει.

Πῶς μοιάζει κι' ἡ ζωή μας τὰ [τριαντάφυλλα
ποὺ στέκουν στὸ κρυστάλλινο [ἀνθογυάλι
καὶ γέρνουν μαδημμένα καὶ πε- [θαίνουνε
καὶ ἡ μυρωδιά τους σβύνει ἀγά- [λι-ἀγάλι!
Πῶς μοιάζει κι' ἡ ζωή μας τὰ [τριαντάφυλλα
ποὺ στέκουν στὸ κρυστάλλινο [ἀνθογυάλι.

Αὐγὴ Ρόδου

Η ΦΥΓΗ

Εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασή της. Δὲν ἤταν ζωὴ πιὰ αὐτή! Αὔριο θὰ σηκωνόταν πρωΐ-πρωΐ καὶ σιγὰ-σιγὰ θ' ἄνοιγε τὴν πόρτα καὶ θἄφευγε. Κανεὶς δὲν θὰ τὄπαιρνε εἴδηση. Ὁ πατέρας της ἔλειπε σὲ δουλειὰ κι' ἡ μητρυιά της θὰ κοιμώτανε στὴν ἄλλη κάμαρα. Ὅσο γιὰ τὴ Μαρούλα καὶ τὸ Νάσο, αὐτοὶ ἂς τὸ μάθαιναν, δὲν τὴν ἔμελε Ἤσυχασμένη ἀπ' αὐτὴ τὴ σκέψη ἡ Πετρούλα μαζεύτηκε στὸ ἀχυρένιο στρωματάκι της κι' ἀποκοιμήθηκε. Στ' ὄνειρο της εἶδε τὴ μητρυιά της ποὺ τὴν ἔδερνε γιατὶ ἔσπασε ἕνα σταμνί. Μὰ τώρα δὲν καθότανε ὅπως ἔκανε στὴν πραγματικότητα, κλαμένη καὶ φοβισμένη, παρὰ ἔτρεχε γιὰ νὰ σωθῇ. Ἐκεῖ ποὺ ἔτρεχε, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ, ἔνοιωσε, ὦ θαῦμα! νὰ γίνεται ἕνα πουλάκι καὶ νὰ πετᾷ ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο...

Κι' ἡ Πετρούλα ξύπνησε. Μόλις χάραζε. Ἤταν τόσο ἐπηρεασμένη ἀπ' τ' ὄνειρό της, ὥστε αἰσθανότανε τὸν ἑαυτό της σὰν πουλάκι μέσ' στὸ κλουβί, κι' ἤθελε ὅσο τὸ δυνατὸ πιὸ γρήγορα νὰ πᾷ ἔξω στὸν ἀέρα, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπ' τὴ σκλαβιὰ τῆς κακιᾶς μητρυιᾶς. Ὡστόσο, δίχως νὰ θέλῃ ἔκανε κάποιο κρότο καὶ τ' ἀδελφάκια ξυπνήσανε.

— Πετρούλα, τῆς λέει ὁ Νάσος τρομαγμένος, γιατὶ σηκώθηκες τόσο πρωΐ; — Πετρούλα, ψιθύριζε κι' ἡ Μαρούλα, τρίβοντας τὰ μάτια της.

Τὰ χωριατόπουλα ἤταν μαθημένα νὰ σηκώνονται πρωΐ, ὄχι ὅμως καὶ πρὶν ξημερώσῃ καλά. Κι' αὐτὴ ἡ μισοσκοτεινιά, ποὺ ἤταν στὸ φτωχό τους δωμάτιο, κι' ἡ μισόγυμνη Πετρούλα, ποὺ πηγαινοέρχονταν, τοὺς τρόμαζε.

— Σούτ! κάνει ἡ Πετρούλα. Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ. Θὰ φύγω!

— Θὰ φύγῃς; μουρμούρισαν κλαψιάρικα· γιατί, Πετρούλα;

Ἐκείνη δὲ μίλησε. Χαμήλωσε τὰ μάτια της τὰ δακρυσμένα. Ὕστερα εἶπε:

— Θὰ πάω στὸ πέρα χωριὸ νὰ βρῶ τὴ γιαγιά μου, ποὺ μ' ἀγαπᾶ· ἐδῶ δὲν μ' ἀγαποῦνε.

— Καὶ μεῖς;

— Ὦ, ἐσεῖς μ' ἀγαπᾶτε, τὸ ξέρω, μὰ καὶ σᾶς... σᾶς ἀγαποῦν. Νὸ εἶχα κι' ἐγὼ τὴ μαννούλα μου...

Κι' ἄρχισε νὰ κλαίῃ σιγά.

Μὰ ὅσα κι' ἂν τῆς ἔλεγαν, ἦταν ἀδύνατο νὰ τὴν κρατήσουν. Θὰ φύγω, θὰ φύγω, μουρμούρισε μέσ' στ' ἀναφυλλητά της.

Τότε σηκώθηκαν ὁ Νάσος κι' ἡ Μαρούλα καὶ τῆς ἑτοιμάσανε τὰ δέματα. Τῆς δώσανε ψωμί, τυρί, σῦκα κι' ὅ,τι ἄλλο βρήκανε φυλαγμένο στὸ ντουλάπι τῆς κάμαρας. Τὴν κουκουλώσανε μ' ἕνα μποξά, γιατ' ἤταν χειμώνας κι' ἔκανε πολὺ κρύο. Τὴ φίλησαν κλαίγοντας.

—Ἀντίο, στὸ καλό, Πετρούλα, νὰ μᾶς θυμᾶσαι...

— Ἀντίο, Νάσο, Μαρούλα, καὶ μὴν πῆτε τίποτα!

— Ἔννοια σου, ἀδελφούλα!..

Τὰ παιδιὰ κλαίγανε. Μέσ' στὴ λύπη τους, δὲν συλλογιστήκανε νὰ τῆς δώσουνε παπούτσια νὰ φορέσῃ, κι' ἡ Πετρούλα, ποὺ δὲν εἶχε δικά της, ἔφυγε ξυπόλητη... Κι' ἔσερνε τὰ μικρὰ του ποδαράκια τὸ κοριτσάκι αὐτὸ τῶν ἕντεκα χρονῶν, ποὺ φαινότανε μόλις ὀκτὼ μὰ ποὺ εἶχε τόση δύναμη μέσα του. Εἶχε γεννηθεῖ μ' ἐλεύτερη καὶ περήφανη ψυχὴ καὶ δὲν μποροῦσε ν' ἀνεχθῇ κανένα ζυγό, καμμιὰ τυραννία. Ἤταν ἀπ' τὶς ψυχὲς ποὺ ἀποφεύγουν τὴν κακία καὶ ζητᾶνε τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς στὴ στοργικὴ ἀγκάλη γιατὶ μόνο αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὴ δώσῃ. Στὴν ἀρχὴ εἶχε μιὰ τέτοια χαρὰ ποὺ δὲν αἰσθανότανε κανένα κρῦο κι' ἄρχισε νὰ τρέχῃ καὶ νὰ σιγοτραγουδῇ.

Ὕστερα ὅμως, ἀφοῦ περπάτησε κάμποσο, κατάλαβε πὼς ἦταν ξυπόλυτη καὶ κρύωνε φοβερά. Μὰ δὲν εἶπε τίποτα. Στάθηκε στὴ γωνιὰ ποὺ διασταυρώνονταν δυὸ δρόμοι.

— Αὐτὸς ἢ ὁ ἄλλος;

Δὲν ἤξερε ποιὸν ν' ἀκολουθήσῃ. Κάποιος χωριανὸς περνοῦσε μὲ δυὸ ντενεκέδες γάλα. Τὴν κοίταξε παράξενα.

— Ποῦ πᾶς, κορίτσι μου;

— Στὸ πέρα χωριό.

— Στὸ πέραχωριό!.. Μὰ ξέρεις, παιδάκι μου, πὼς δέκα ὧρες δὲ σεφτάνουν; Δὲν θ' ἀποσώσῃς γιατ' εἶναι κρύο κι' εἶσαι μαρό.

Ἡ Πετρούλα μετάνοιωσε γιὰ μιὰ στιγμή, μὰ ὕστερα. εἶπε, θὰ πάω!

Κι' ἄρχισε πάλι νὰ τραβᾷ τὸ μονοπάτι γρήγορα... Ἤταν συλλογισμένη... Τάχα ἔκανε καλὰ ποὺ ἔφυγε, καὶ δὲν ἤταν καλύτερα νὰ γύριζε πίσω στὴ Μαρούλα καὶ στὸ Νάσο ποὺ τὴν ἀγαποῦσανε; Μὰ ὄχι! Τὸ χέρι τῆς κακιᾶς μητρυιᾶς ποὺ εἶχε τόσες φορὲς πέσει ἄγριο ἀπάνω της, τὴν ἔκανε νὰ φεύγῃ μακριά, ὅσο μποροῦσε πιὸ μακριά... Θὰ πήγαινε ἐκεῖ κάτω, στὴ ζεστὴ ἀγκαλιὰ τῆς γιαγιᾶς της. Θἄφτανε! Νά, σὲ λίγο κιόλας θἄφτανε... Θὰ κτυποῦσε, θὰ τῆς ἄνοιγαν τὴν πόρτα. «Ὦ, καλῶς το, καλῶς το παιδάκι μου, καλῶς τὰ μάτια μου τὰ δυό!» ἔτσι ὅπως τῆς ἔλεγε κι' ἡ μακαρίτισσα ἡ μητέρα της ὅταν ζοῦσε. Καλῶς τὰ μάτια μου τὰ δυό! Κι' ἐκείνη θὰ τῆς φιλοῦσε τὰ χέρια, τὰ πόδια, τάσπρα μαλλιά, καὶ θἄκλαιγε μέσ' στὴν ποδιά της.

Περπατοῦσε, περπατοῦσε ἡ Πετρούλα κι' ὅλο τἄβλεπε αὐτὰ σὰν ὄραμα. Καὶ τόραμα αὐτὸ τῆς ἔδινε δύναμη, θάρρος. Ἄμα ὁ ἥλιος πλησίασε στὴ μέση τοῦρανοῦ, ἡ Πετρούλα πείνασε. Κάθησε τότε στὸ πεζούλι μιᾶς πέτρινης γέφυρας κι' ἄρχισε νὰ τρώῃ μ' ὄρεξη τὸ ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὰ σῦκα. Ὕστερα ἔσκυψε στὸ παγωμένο νερὸ τοῦ ριακιοῦ, ἔβαλε τὴ φούχτα της καὶ ἤπιε ὅσο νὰ ξεδιψάσει... Ἕνας στεναγμὸς ἀνακούφισης ξέφυγε ἀπ' τἀδύνατα στηθάκια τοῦ παιδιοῦ. Εἶχε ἀναλάβει δυνάμεις. Πιὸ πέρα ὅμως αἰσθάνθηκε τὰ μάτια της βαρειὰ καὶ τὴν ἀνάγκη τοῦ ὕπνου. Μὰ ὄχι, ὄχι, ἔπρεπε νὰ περπατῇ, νὰ περπατήσῃ ἀκόμη πολύ.

Τώρα ὁ ἥλιος χάθηκε. Τὸ σούρουπο ἄρχισε νὰ φτάνῃ. Ὁ οὐρανὸς νὰ σκοτεινιάζῃ.

Ἡ Πετρούλα ἄρχισε νὰ φοβᾶται. Ὅλα γύρω της θαροῦσε πὼς τῆς μιλοῦσαν. «Πετρούλα, Πετρούλα, τῆς ἔλεγε τὸ νερὸ ποῦ ἔτρεχε, τρέχα τρέχα σὰν καὶ μένα γιὰ νὰ μὴ βραδυαστῇς.

— Πετρούλα, τῆς ἔλεγαν τὰ χαμόμηλα, γύρε νὰ ξεκουραστῇς στὴν ἀγκαλιά μας! Εἶσαι τόσο κουρασμένη! Τὰ μάτια σου κλειοῦνε καὶ τὰ πόδια σου σέρνουνται.

— Πετρούλα, τῆς φώναζαν πιὸ κεῖ τὰ δέντρα μὲ τὶς πυκνὲς φυλλωσιές, ἔλα κοντά μας γιὰ νὰ σὲ προφυλάξωμε ἀπ' τὸ χιόνι. Σὲ λίγο θὰ χιονίσῃ.» Κι' ἀλήθεια τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ πέφτει ψιλὸ ψιλό, κι' ὕστερα πιὸ πυκνὸ ὡς ποὺ σὲ λίγο τὄχε στρώσει.

Ἡ Πετρούλα εἶχε σχεδὸν χάσει τὸ δρόμο. Ὁ φόβος καὶ τὸ κρύο μαζὶ τῆς εἶχαν παραλύσει κάθε δύναμη. «Ἀχ! φώναξε, νἄμουνα κοντὰ στἀδελφάκια μου, στὸ φτωχό μας σπιτάκι!.. Τώρα παγώνω. Θεέ μου, πῶς παγώνω!» Καὶ τὴν ἔπιανε τὸ κλάμα.. Τότε βρέθηκε μπροστά της μιὰ καλυβούλα. Ἤταν σὰ νὰ τῆς φώναζε: «Ἔμπα μέσα νὰ ζεσταθῇς λιγάκι». Μὰ ἡ Πετρούλα δὲν μπῆκε, φοβήθηκε. Θέλησε νὰ τρέξῃ, μὰ δὲν μποροῦσε. Τὸ χιόνι ἔπεφτε ἀπάνω της καὶ τὴν πάγωνε. Ταῦτιά της βουΐζανε, ἡ καρδιά της χτυποῦσε ἀραιὰ λὲς κι' εἶχε πετρώσει. Καὶ τότε τὰ κυπαρίσσια γύρανε λυπημένα τὶς κορυφές τους καὶ ψιθύρισαν: «Πετρούλα θὰ πεθάνῃς!» Ἤταν τὰ κυπαρίσσια τοῦ νεκροταφείου τοῦ χωριοῦ. Ἡ Πετρούλα εἶχε φτάσει στὸ πέρα χωριό! Μὰ τὰ πόδια της ἦταν ἀλύγιστα καὶ σἂν ξένα, τὸ στόμα της κλειστὸ καὶ μελανό, τὰ μάτια της χωρὶς καμμιὰν ἔκφραση, καὶ τὸ χιόνι ἔπεφτε πυκνὸ καθὼς καὶ τὸ σκοτάδι.

Ἔκανε ἀκόμα μερικὰ βήματα κι' ἔπεσε ἀναίσθητη πάνω στὸ χιόνι... «Γιαγιά!..» εἶπε γιὰ τελευταία φορά.

Μιὰ γριὰ βγῆκε ἀπὸ μιὰ πόρτα καὶ προχώρησε... Σιγαλιά! «Ποιὸς νὰ μὲ φώναξε ἄραγε;.» Προχώρησε ἀκόμα.., Σκόνταψε κάπου.. «Κάποιο σκυλὶ θἄναι», ψιθύρισε, κι' ἔκλεισε τὴ πόρτα!

Φιλόσοφη

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ

Κι' αὐτὸς ἀκόμη ὁ οὐρανὸς
ντύθηκε μὲς στὰ μαῦρα,
γιὰ νὰ πενθίσῃ τὸ χαμὸ
τοῦ ὡραίου καλοκαιριοῦ.
Σταμάτησε πιά, δὲν φυσᾷ
κάθε βραδάκι ἡ αὔρα,
δὲν μουρμουρίζουν τὰ ἔλατα
σκοπὸ μοιρολογιοῦ.

Τοῦ πεύκου τὸ ψυθύρισμα
σιγὰ δὲν τραγουδάει.
Μέσ' ἀπ' τὰ φύλλα τοῦ ὁ βοριὰς
σφυράει σὰν τρελλός.
Κι' ἥσυχα στὴν ἀκρογιαλιὰ
ἁπαλὰ δὲν ξεψυχάει
τὸ κῦμα, μὰ σηκώνεται
καὶ λούζεται ὁ γιαλός.

Ἀδιάσανε καὶ οἱ ἐξοχές.
Γύρισαν πίσω πάλι
στὰ σπίτια τους οἱ ἄνθρωποι
γιατ' ἤλθαν οἱ βροχές.
Μὲς στὸ λιβδὶ πεταχτὸ
τραγούδι ὁ σπίνος ψάλλει
μ' ἀκούγεται σὰν πένθιμο
στὶς ἄδειες ἐξοχές.

Σιγὰ ἀρχινᾶν τὰ σύννεφα
ψιλὲς νὰ ρίχνουν στάλες
ποὺ πέφτουν καὶ ποτίζουνε
ἁπαλὰ ἁπαλὰ τὴ γῆ.
Λὲς τ' οὐρανοῦ εἶναι δάκρυα
ποὺ στάζουν σὰν ψιχάλες.
Κι' ἡ θλίψη ὅλης τῆς φύσης στὶς
ψυχές μας ἀντηχεῖ.

Οὐράνιο Τόξο

ΑΠΟ ΤΑ ΦΑΙΔΡΑ

ΜΙΑ ΦΑΡΣΑ

Ἕνας τζέντλεμαν, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε σ' ἕνα ξενοδοχεῖο, ἄφισε στὸ διάδρομο τὴν ὀμπρέλα του, στὸ χέρι τῆς ὁποίας κρέμασε μιὰ κάρτα μὲ τὶς λέξεις:

«Αὐτὴ ἡ ὀμπρέλα ἀνήκει σ' ἕνα κύριο, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νὰ σηκώσῃ 100 λίτρες. Θὰ ἐπιστρέψῃ σὲ 10 λεπτά».

Ὅταν ἐπέστρεψε, βρῆκε ἀντὶ τῆς ὀμπρέλας μιὰν ἄλλη κάρτα, μὲ τὶς λέξεις:

«Αὐτὴ ἡ κάρτα ἀνήκει σ' ἕνα κύριο ποὺ μπορεῖ νὰ τρέξῃ 10 μίλλια τὴν ὥρα· δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ὅμως».

(Ἀπὸ τὸ Ἀγγλικό).

Ἐλπιδοφόρος

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Δάσκαλος: — Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ παραλήγουσα, Τάκη, τί κάνει;

Ὁ Τάκης, ἀφηρημένα: — Τρέχει νὰ τὴ φτάσῃ...

Σαπουνόφουσκα

***

Τοτός: — Σὲ παρακαλῶ, μπαμπάκα, νὰ μοῦ δανείσῃς δέκα φράγκα καὶ νὰ μοῦ δώσῃς μονάχα τὰ πέντε.

Μπαμπάς: — Γιατί, παιδί μου;

Τοτός: — Γιατὶ θὰ μοῦ χρωστᾷς πέντε, θὰ σοῦ χρωστῶ ἄλλα πέντε, κι' ἔτσι θα... πατσίσουμε!

Ὕμνος τῆς Λευτεριᾶς

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ἀθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου, τὴν 19 Αὐγούστου 1930

Οἱ «Τρεῖς Μικροὶ Ἀεροπόροι» πλησιάζουν νὰ τελειώσουν. Τί θὰ βάλω στὴ θέση τους; "Ὀχι βέβαια κανένα μεγάλο μυθιστόρημα, γιατὶ τρεῖς μόνο μῆνες μᾶς μένουν καὶ θἄταν ἀδύνατο νὰ τελειώσῃ στὸν τόμο. Ἀλλά, πρὸς τὸ παρόν, ἕνα μικρό. Ἔχει τίτλο «Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΜΑΣ» κι' εἶναι ἐξυπνο καὶ χαριτωμένο. Κι' ὅταν θὰ τελειώσῃ κι' αὐτό, — ποὺ θὰ πλησιάσῃ τότε νὰ τελειώσῃ κι' ἡ «Καλύβα τοῦ Μπάμπα-Τόμ» — θὰ ἰδοῦμε γιὰ κανένἄλλο.

Ὁ συνεργάτης μου κ. Π. Λευκ. μὲ παρακαλεῖ νὰ διορθώσω ἕνα τυπογραφικὸ λάθος ποὺ ἔγινε στὸ τελευταῖο του κομμάτι «Ὁ Γουρισμὸς» (φυλλ. 36, σελ. 424) ἐκεῖ ποὺ λέει: «*καὶ* τώρα ἀφίνουν γιὰ πάντα», θέλει: «*ποὺ* τώρα ἀφίνουν γιὰ πάντα». Διορθώστε το λοιπόν, γιατὶ ἐκεῖνο τὸ *καὶ* χαλᾷ ὅλη τὴ φράση.

Ἐγὼ ἔχω «γραμματοπλημμύρα» κι' ἡ *Λεβάντα* ἔχει «τεμπελοπλημμύρα». Τί κακὸ κι' αὐτό! Νὰ μὲ συλλογιέται ὅλη τὴν ὥρα, νὰ θέλῃ νὰ μοῦ γράψῃ, καὶ νὰ μήν μπορῇ νὰ παθήσῃ καὶ νὰ πιάσῃ τὴν πένναι! Ἐπιτέλους μιὰ μέρα τὸ κατάφερε καὶ μοῦ ἔγραψε ἕνα μεγάλο κι' ὡραῖο γράμμα. Στὴν ἐρώτησή της γιὰ τὴ Στιχουργική, τῆς ἀπαντῶ: "Ὁ ποιητὴς εἶν' ἐλεύθερος νὰ κάνῃ στίχους μὲ ὅσες συλλαβὲς θέλει. Ὑπάρχουν στίχοι καὶ μὲ δυὸ μόνο συλλαβές, ὅπως ὑπάρχουν καὶ μὲ δεκαέξη, καὶ μὲ εἴκοσι. "Ὀλων τῶν εἰδῶν ὅμως οἱ στίχοι ἔχουν τὸ ρυθμό τους, τὸν τονισμό τους, τοὺς κανόνες τους, κι' αὐτὰ τὰ μαθαίνει κανεὶς εἴτε μὲ τὸ αὐτὶ καὶ μὲ τὴν πεῖρα, εἴτε μελετώντας μιὰ καλὴ Στιχουργική.

Χάϊδω, τὸ ψευδώνυμο αὐτὸ σοῦ ἐνεκρίθη στὸ 36 φυλλάδιο. Πολὺ μοῦ ἄρεσε τὸ γράμμα ὅπου μοῦ κάνεις τὴν εἰκόνα σου. Εἶσαι φοιτήτρια, ἀγαπᾷς τὴ μελέτη, διαβάζεις πολύ, ἀλλὰ σ' ἐλκύουν καὶ τἀθλητικά, κολυμπᾷς, παίζεις βόλεϋ καὶ τέννις, πεζοπορεῖς. Εἶσαι λοιπὸν καθαυτὸ ἕνα κορίτσι τῆς ἐποχῆς μας. Μὲ τὴ διαφορά — κι' εἶναι ὅλη πρὸς τιμήν σου, — ἀγαπᾷς καὶ τὴ νοικοκυροσύνη καὶ βοηθεῖς τὴ μαμμά σου καὶ τὴν ὑπηρέτρια στὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ. Μπράβο ποὺ τὰ προφταίνεις ὅλα! Ἐλπίζω τώρα νὰ βρίσκῃς καιρὸ καὶ γιὰ νὰ μοῦ γράψῃς συχνά.

Ἔλαβα, *Κρητικὲ Ἀέρα*, κι' εὐχαριστῶ. Ἔγκλημα λέει; Μὰ βέβαια εἶναι ἔγκλημα, καὶ μεγάλο μάλιστα, νὰ κλέβῃ κανεὶς γράμματα ἀπ' τὸ Ταχυδρομεῖο, κι' ὁ ἄλλος τοῦ κάκου νὰ περιμένῃ μιὰ εἴδησῃ, μιὰ ἀπάντησῃ, μιὰ πληροφορία, ἀπὸ τὴν ὁποία μπορεῖ καμμιὰ φορὰ νὰ ἐξαρτῶνται τὰ μεγαλύτερά του συμφέροντα! Γιὰ νὰ ὠφεληθῇ ὁ κλέφτης μιὰ δραχμή, δὲν τὸν μέλει ἂν ὁ ἄλλος θἀνησυχήσῃ, θὰ πονέσῃ, θὰ κλάψῃ, θὰ καταστραφῇ. Οἱ δεσποινίδες αὐτὲς ποὺ ἔκλεψαν τὰ γράμματα ἀπὸ τὸ κιβώτιο, πρέπει νὰ τιμωρηθοῦν πολὺ αὐστηρά.

Σέ συγχαίρω γιὰ τὸ ἄριστα, *Ρεῖκι*. Ὁ κ. Φαίδων ὅμως δὲν εἶπε ὅτι πρέπει νὰ σᾶς παραφορτώνουν μαθήματα. Εἶπε μόνο πὼς αὐτὰ ποὺ σᾶς ἔχουν, δὲν εἶναι «παραφόρτωμα», σχετικῶς μάλιστα μ' ἐκεῖνα ποὺ εἶχαν οἱ παλιοὶ μαθηταί, κι' ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρῆτε τὸ σχολειὸ σκλαβιὰ καὶ φυλακή, οὔτε νὰ σπάζετε τὰ καλαμάρια σας...

Ἔκαμες πολὺ καλά. *Ὑβόνη*. Χαίρω καὶ σ' εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα. Θὰ σὲ παρακαλέσω μόνο νὰ μοῦ γράψῃς πιὸ εὐανάγνωστα καὶ μὲ πιὸ ζωηρὸ μελάνι. Τὸ ἴδιο ξέθωρο ἦταν καὶ τὸ γράμμα τοῦ *Ρεικιοῦ*. Καὶ ξέρετε πόσην ὥρα ἔκαμα, καὶ πόσο πόνεσαν τὰ μάτια μου, γιὰ νὰ σᾶς διαβάσω; Μοῦ φαίνεται ὅτι, ὅταν μοῦ γράφετε, πρέπει νὰ θυμᾶστε καὶ πὼς πρέπει νὰ σᾶς διαβάσω, καὶ πὼς γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ δὲν ἔχω παρὰ δυὸ μάτια...

Πραγματικῶς, *Ἀνθισμένη Τριανταφυλλιά*, κάνεις ἀρκετὰ ὀρθογραφικὰ λάθη, καὶ δὲν ἔχεις ἀδικο ἀφοῦ τόσο γοῦρις διέκοψες τὸ σχολεῖο. Μπορεῖς ὅμως νὰ μάθῃς μόνη σου ὀρθογραφία, διαβάζοντας μὲ προσοχὴ καὶ ἀντιγράφοντας διάφορα κείμενα. Θὰ σὲ ὠφεληθῇ βέβαια σ' αὐτὸ κι' ἡ συμμετοχή σου στὴν κίνησή μου, Ἀλληλογραφία, Διαγωνισμοὺς κλπ. Φθάνει μόνο νὰ τὰ κάνεις ὅλα προσεκτικά, κι' ὅταν δὲν ξέρῃς πῶς γράφεται μιὰ λέξῃ, νὰ μὴ βαριάσαι νὰ φάγνῃς νὰ τὴ βρῇσκῃς σ' ἕνα βιβλίο, σ' ἕνα λεξικό.

Δὲν παρεξήγησα καθόλου τὸ γράμμα σου, *Μικρὲ Καλλιτέχνη*· ἀπεναντίας ἐοῦ παρεξήγησες τὴν ἀπάντησή μου· γιατὶ κάθε ἄλλο ἐννοοῦσα παρὰ τοὺς καὶ σὺ ἀνήκεις σ' αὐτοὺς τοὺς «βανδάλους». Εἴμαστε τώρα ἐξηγημένοι;

Ὁ *Ὕμνος τῆς Λευτεριᾶς* πέρασε ἀπὸ τὴν Δ' τοῦ Γυμνασίου στὴν Ε' μὲ πολὺ μεγάλο βαθμό· τὸ μεγαλύτερο ὅμως τὸν πῆρε στα μαθηματικὰ (9) καὶ τὸν μικρότερο στὴν Ἔκθεση (6). Τώρα λοιπὸν ποὺ περνᾷ ὡραῖα τὸ καλοκαίρι του στὸ χωριό, πρέπει νὰ καταγίνεται πολὺ μαζί μου. γιατὶ αὐτὸ ἴσα-ἴσα θὰ τὸν κάμῃ νὰ διαπρέπῃ καὶ στὴν Ἔκθεση ὅπως καὶ στἄλλα. — Τοῦ ἔστειλα ὅ,τι ἐζήτησες.

«Ρῆγος κεφᾶς διαπέρασε ὅλο τὸ σῶμα» τοῦ νέου μου φίλου *Τρικέφαλου Βούδδα* ὅταν ἔπιασε τὴν πέννα νὰ μοῦ γράψῃ τὸ πρῶτο του γράμμα καὶ νὰ μοῦ πῇ πόσο τοῦ ἄρεσε ἡ ὅλη μου, καὶ πρὸ πάντων οἱ «Μικροὶ Ἀεροπόροι», καὶ πόσο εὐγνωμονεῖ τὸ καλὸ παιδὶ ποὺ ξεσπάθωσε γι' αὐτόν. Κι' ἐγὼ χαίρω γιὰ τὴν ἀπόκτησῃ ἑνὸς ἀκόμη φίλου ποὺ μοῦ δείχνει ἐξαρχῆς τόση ἀγάπη καὶ τὸν εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλά του λόγια· τοῦ συσταίνω ὅμως νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν ὀρθογραφία του, γιατὶ ἕνα παιδὶ τόσο ἐξυπνο καὶ φιλόκαλο, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ γραφόμενά του, δὲν ταιριάζει νὰ κάνῃ λάθη. Ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ· ἡ ὀρθογραφία δὲν μαθαίνεται ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη. Θέλει καιρό, κόπο, προσοχή.

Τὸ κομμάτι σου, *Δελιάνα*, θὰ τὸ κρίνω μὲ τὴ σειρά του. Γιὰ τὴ Μαγικὴ Εἰκόνα σου ὅμως σοῦ λέω ἀπὸ τώρα ὅτι εἶναι ἀρκετὰ καλὰ ζωγραφισμένη, μόνο ποὺ τὸ χαμένο παπούτσι δὲν σχηματίζεται τόσο καθαρὰ στὸν κορμὸ τοῦ δένδρου, ὅσο, χωρὶς νὰ θέλῃς, στὴ ρίζα του. Ἐγὼ τουλάχιστο, πρὶν ἰδῶ τὴ λύσῃ, ἐκεῖ ἐνόμισα πὼς τὸ βρῆκα. Χαίρω ποὺ σοῦ ἄρεσε ὁ Διαγωνισμὸς Ζωγραφικῆς καὶ θὰ λάβῃς μέρος. Μοῦ γράφεις ὅτι δὲν εἶσαι ἐξυπνη, οὔτε ὁπομονητική. Τὸ πρῶτο δὲν τὸ πιστεύω· πάντως δὲν εἶναι στὸ χέρι σου νὰ εἶσαι ἢ νὰ μὴν εἶσαι. Στὸ χέρι σου ὅμως εἶναι νὰ γίνῃς ὑπομονητική. Αἴτη θέλησῃ χρειάζεται.

Ἡ *«Μακεδονικὴ Ἀνωστεία»* μοῦ ἀναγγέλλει τὸ εὐχάριστο πράγματι γεγονός, ὅτι κατόρθωσε νὰ μαζέψῃ γύρω της ὅλα τὰ Διαπλασόπουλα τῆς Δράμας, καὶ μ' αὐτὴν τὴν ἕνωσῃ εἶναι βεβαία — ὅπως εἶμαι κι' ἐγώ — ὅτι θὰ μπορέσῃ νὰ ἐργασθῇ πολὺ ἀπρτελεσματικὰ γιὰ τὴ διάδοσῃ μου. Κι' ἐγὼ μόνο στεῖν πόλη της, ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλες πόλεις, ὅπου τὰ μέλη της μπορεῖ νὰ ἔχουν συγγενεῖς ἢ φίλους.

Χαίρω ποὺ ἔγινες καλά, *Στέφανε Δόξης*, ἐλπίζω δὲ ὅτι γρήγορα θὰ σοῦ περάσῃ κι' αὐτὴ ἡ ἀδυναμία. Ναί, γιὰ τὸ *Κουτορνίθι* κι' ἄλλος εἶπε πέρυσι πὼς εἶναι Ξυπνορνίθι ἀφοῦ ἐπενόησε τὸ Πένταθλο. Πολὺ ὡραῖα κι' αὐτὰ ποὺ μοῦ γράφεις γιὰ τὸ πρῶτο σου κομμάτι καὶ γιὰ τὰ ποιήματα τοῦ δυστυχισμένου *Πτηνοῦ τῆς Ἐρήμου* ποὺ βρήκες στὸν παλιό ἐκεῖνο τόμο.

Ὁ *Τροβαδοῦρος* μοῦ ἐξηγεῖ ὅτι τὰ παιδιὰ σπάζουν τὰ καλαμάρια, ὄχι γιατὶ θεωροῦν τὸ σχολεῖο σκλαβιά, ἀλλὰ 1ον γιατὶ τότε γλυτώνουν ἀπὸ τοὺς βαρεῖς διαγωνισμοὺς· 2ον, γιατὶ τὰ παιδιὰ εἶναι φύσει ταραχοποιά, καὶ 3ον γιατὶ αὐτὸ εἶναι συνήθεια. Ἀπαντῶ: 3ον εἶναι μιὰ πολὺ κακὴ συνήθεια, καὶ τὰ παιδιὰ δὲν πρέπει νἄχουν κακὲς συνήθειες, ἀλλὰ καλὲς καὶ ὡραῖες· 2ον τὰ παιδιὰ δὲν πρέπει νὰ εἶναι ταραχοποιὰ κατὰ στὸ *φύσει* νἀντιτάσσεται τὸ *θέσει* (ποὺ θὰ πῇ ὅτι μπορεῖ νὰ εἶναι «ταραχοπαιδὸς» ἕνας μάγκας τοῦ δρόμου, ἄχι ὅμως κι' ἕνας μαθητής) καὶ 1ον, ὅσο *βαρεῖς* κι' ἂν εἶναι οἱ Διαγωνισμοί, ἡ χαρὰ γιὰ τὸ γλύτωμα ἀπ' αὐτοὺς μπορεῖ νὰ ἐκλαϊκώνεται κοσμώτερα. Τὸ σπάσιμο τῶν καλαμαριῶν στοὺς τοίχους, τὸ πέταμα τῶν βιβλίων, τὸ ἐξάχισμα τῶν τετραδίων, εἶναι βαρβαρότητες, τελείωσε! — Ὁ *Τροβαδοῦρος* μοῦ γράφει πολλὰ καὶ γιὰ τὸ ζήτημα κοριτσιῶν-ἀγοριῶν, ἀλλὰ σήμερα δὲν ἔχω τόπο νὰ τἀναφέρω.

Ἤταν φυσικό. *Βύρων*, νὰ λυπηθῇς ὅταν εἶδες τὴν ἀπόρριψη τῶν κομματιῶν σου· σκέφθηκες ὅμως πόλύ καλὰ πὼς δὲν εἶσαι ὁ μόνος ποὺ τοῦ ἀπορρίπτονται κομμάτια, καὶ ὅτι ἕνα μόνο χρόνο ποὺ εἶσαι συνδρομητής, δὲν μπορεῖς νἄχῃς τὴν πεῖρα τῶν παλαιοτέρων. Χαίρω ποὺ εἶσαι τώρα καλά. Τὸ ψευδώνυμο ἐνεκρίθη.

Ἐδῶ σταματῶ. Σὲ μερικὰ σπουδαῖα γράμματα ποὺ ἔμειναν ἀπὸ τὴν περασμένη ἑβδομάδα, θἀπαντήσω στὸ ἐρχόμενο. Καθὼς καὶ στἄλλα ποὺ ἔλαβα αὐτὴ τὴ

στηρὸ κριτὴ μπορεῖ κανεὶς νὰ γράψῃ κάτι· ἀπορρίψεις ἔχω κάνει πολλές, ἀλλὰ μόνο τὴ δημοσίευσή τους ἐμποδίζει ἡ γραμματοπλημμύρα·) ***Κούκλαν τοῦ Χαλανδρίου*** (πολὺ μοῦ ἄρεσε τὸ γραμματάκι σου, κι' εἶχα νὰ λάβω τόσον καιρό! ἐλπίζω νὰ μοῦ γράψῃς τώρα συχνὰ ὅπως πρῶτα·) ***Ἡρώ*** (καὶ τὸ δικό σου μοῦ ἄρεσε πολύ· μάλιστα, ἐπειδὴ εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, θὰ δημοσιεύσω ἕνα μέρος του στὸ ἐρχόμενο·) ***Χαραυγήν*** (ἡ λύπη αὐτὴ θὰ ἔγινε χαρά, γιατί θὰ εἶδες ὅτι σοῦ ἀπήντησα· γιὰ τόσες ὅμως ἐρωτήσεις ποὺ μοῦ κάνεις σήμερα, θἄπρεπε νὰ γράψω ὁλάκερο βιβλίο! σοῦ συσταίνω νὰ προμηθευθῇς καμμιὰ Μυθολογία· ἐκεῖ θὰ τὰ βρῇς ὅλα·) ***Βάτραχον Νο 4*** (δεκτές·) ***Ἰσμήνην*** (αὐτό, εἶδες, σοῦ ἐνέκρινα· πολὺ ὡραῖο καὶ τὸ πρῶτο σου γράμμα· γράφε μου· γιὰ ν' ἀνταλλάξῃς Μ. Μυστικὰ θὰ δημοσιεύσῃς μιὰ σχετικὴ Ἀγγελία καὶ θἀνταποδώσῃς τὰ τετράδια σ' ἐκείνους ποὺ θὰ θελήσουν νὰ σοῦ στείλουν· δὲν μπορεῖς νὰ ξέρῃς ἐσύ, γιὰ νὰ στείλῃς πρώτη·) ***Κάποιον*** (ἡ Ἀγγελία σου ἐλήφθη μετὰ τὴν ἔκδοση τοῦ 36ου φύλλου· τί μποροῦσα νὰ κάμω;) ***Δίτσαν Π. Γιαννάκοπούλου*** (εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλὰ κι' ὡραῖα λόγια, καὶ λυποῦμαι ποὺ δὲν ἔχω σήμερα τόπο νἀποπάσω μερικά· ἀλλὰ γιατὶ δὲν παίρνεις καὶ ψευδώνυμο, νὰ μοῦ γράφῃς συχνότερα, ἀφοῦ μὲ ἀγαπᾷς τόσο;) ***Ρασπουτὶν*** (ἔστειλα· ἂν δὲν ἀναφέρεσαι στ' Ἀποτελέσματα τοῦ Διαγωνισμοῦ ἐκείνου, θὰ πῇ ὅτι δὲν ἔφθασε στὰ χέρια μου ἡ ἀπάντησή σου· πῶς συνέβη αὐτό, ἀφοῦ τὴν ἔστειλες μὲ ἄλλες ἀπαντήσεις ποὺ τὶς ἔλαβα, δὲν ξέρω· μπορεῖ καὶ νὰ παράπεσε στὸ γραφεῖο μου· μπορεῖ νὰ ξέχασες καὶ σὺ νὰ τὴν ἐσωκλείσῃς· ἄνθρωποι εἴμαστε, ὅλα γίνονται!) ***Φῶτον Ἀστέρην*** (στὸ τόσο συγκινητικό σου γράμμα θἀπαντήσω στὸ ἐρχόμενο·) ***Εὔβοιεὺ Ἀκρογιάλι*** (τί νὰ σοῦ πῶ; ἀφοῦ εἶσαι ἡ μικρότερη, δὲν πρέπει νὰ ὑποχωρῇς; ἐκτὸς ἂν ὑποχωροῦν οἱ ἄλλοι στὴ μικρότερη, ποὺ κι' αὐτὸ γίνεται κάποτε· ἔστειλα ὅ,τι ἐζήτησες·) ***Α. Ζαχαρίου*** (ὅλα τὰ παλαιὰ τεύχη τῆς «Νέας Ἑστίας» ὑπάρχουν, πρὸς δραχμὰς 6 τὸ καθένα· τὰ ἀφετεινὰ μόνον ἔχουν δρ. 7·) ***Θεμ. Δ. Τσάλαν*** (ἀπάντηση δίνει ὁ «Ὁδηγὸς τοῦ Συνδρομητοῦ» ποὺ πρέπει νὰ τὸν διαβάσῃς)· ***Ἑλληνόπουλο*** (ἔστειλα ὅ,τι ἐζήτησες κι' ἔχω στὴ διάθεσή σου δρ. 75,70· στἄλλα θὰ σοῦ ἀπαντήσω στὸ ἐρχόμενο·) ***Παιτεμένο Ἀνδρειωτάκι*** (ὡραῖα τὰ Π. Πνεύματα καὶ θὰ δημοσιευθοῦν· ἔστειλα·) ***Ἀτσίγγανον*** (φωτογραφία ἐλήφθη, περίμενε·) ***Αἰμιλίαν Δίπ.*** (μπορεῖς βέβαια· στὸν Ὁδηγὸ ποὺ σοῦ στέλνω, θὰ ἰδῇς καὶ γιὰ τὸ ψευδώνυμο·) ***Μπουμπουλίναν*** κτλ. κτλ.

Προσκοπάκι τοῦ Ζαγορίου, Ἀθηναῖδα, Ναπολέοντα, Ἀλεξάνδραν Κ. Ταμβάκη, Τολμηρὰν Ἀμαζόνα, Ναυσόπαιδο, Βοναπάρτην (ἔστειλα).

Εἰς ὅσας ἐπιστολὰς ἔλαβα μετὰ τὴν *18 Αὐγούστου*, στὸ ἐρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 250οῦ Διαγωνισμοῦ. Τοῦ φυλλαδίου τούτου αἱ λύσεις εἶναι δεκταὶ μέχρι τῆς 23 Ὀκτωβρίου.

542. Λεξίγριφος

Πρόθεση πὲς δυὸ φορές,
Μὰ στὴ γλῶσσα τὴν κοινή,
Καὶ μιὰ ρόκα πέρνει εὐθύς,
Παραμύθι νὰ σοῦ πῇ.

Φώτης Σκετάδης

543. Στοιχειάγραφος

Ὅπως εἶμαι ἂν μάφήσῃς,
Τροφὴ κάποια θἀπαντήσῃς,
Μὰ ποὺ δὲν εἶναι γιὰ σένα...
Ἂν μοῦ κόψῃς τὸ κεφάλι,
Μιὰ πρωτεύουσα προβάλλει
Γνωστοτάτη στὸν καθένα.

Νάρκισσος

544. Μεταγραμματισμὸς

Χρῶμ' ἁπλὸ γίνεται σφαῖρα
Καὶ στὸν οὐρανὸ πετᾷ,
Ἂν—κι' ἄς εἶναι ἀκόμα μέρα—
Ἕνα πῖ τὸ κάνῃς τᾶ.

Μιράντα

545. Μεταγραμματισμὸς

Τὰ ψηφιὰ θεοῦ ἀρχαίου
Ἂν λιγάκι ἀνακατέψῃς,
Στὸ πλευρὸ ἑνὸς ἡμιθέου
Πήγαινε νὰ τὸν γυρέψῃς.

Λάχεσις

546. Αἴνιγμα

Κάνει τἀρσενικό μου
Μεγάλα κατορθώματα.
Θεὰ τὸ θηλυκό μου
Στοῦ Ὀλύμπου τὰ ὑψώματα.

Μαγεμένη Φλογέρα

547. Δίζυγον

* * * * * * * Ὁριζοντίως ἐκ
* * τῶν ἄνω: εἶ-
* * * * * * * δος σημαίας,
* * * * λατῖνος ποιη-
* * * * τής. Καθέτως
* * ἐξ ἀριστερῶν:
* * ἐθνομάρτυς, μεταγωγικόν, ποτόν, δάσος ἐν ἐρήμῳ.

Ἀνεμώνη τοῦ Βουνοῦ

548. Κρυπτογραφικὸν

123456787 = Ἀρχιπέλαγος
236385 = Δίπουν.
36587 = Νῆσος.
41387 = Πτηνόν.
5487 = Ἱερόν.
6384 = Ὀλέθριον.
74345 = Διάβολος.
8345 = Χρονικόν.

Συγουρέμαλλη

549. Ποικίλη ἀκροστοιχὶς

Τὸ πρῶτον γράμμα τῆς πρώτης τῶν κάτωθι ζητουμένων λέξεων, τὸ δεύτερον τῆς δευτέρας, τὸ τρίτον τῆς τρίτης καὶ καθεξῆς, ἀποτελοῦν τύραννον τῶν Ἀθηνῶν:

1, Μοῦσα· 2, Πόλις τῆς Πελοποννήσου· 3, Ὁμηρικὸς ἥρως· 4, Ἀρχαία ἑλλ. πόλις· 5, Ρήτωρ· 6, Σάτυρος· 7, Μοῖρα.

Ἀνεμώνη τοῦ Βουνοῦ

550. Γρῖφος

χ
χ ελ χ
χ ελ . ελ χ
Η + Η
χ ελ Η + Η ελ χ
χ ελ ελ χ
χ ελ χ
χ

Κυρὰ Κυραλίνα

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευμ. Ἀσκησ. τοῦ φύλ. 23

323. Ἱσπανία (εἰς, Πάν, ἴα.)—324. Κόσσυφος (Κῶς, σύ, φῶς.)—325. Δίκαιος-Δίαιος.—326. Αὐρήλιος-Ἀπρίλιος.—327.

ΚΑΔΜΕΙΑ
ΑΗΥΝ
ΔΗΜΗΤΡΑ
ΜΗΕΘ
ΕΥΓΕΡΠΗ
ΙΡΠΜ
ΑΝΔΘΗΜΑ

328. ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ (υἱός, ἄστυ, σιαγών, Ἰόσιον, γωνία, Κάτων, Τάκιτος, ὦτος, νόσος·)—329-333. Διὰ τοῦ Ο: *στόγγος, μόσχος, πόντος, πορθμός, βόρβορος.*—334. ΕΥΤΕΡΠΗ - ΑΚΡΑΤΟΣ (Ἐκάβη, Ὑάκινθος, Τεθρψιχόρη, Ἐκάτη, Ρήτωρ, Προθεσις, Ἠώς.) — 334 δίς. Ὅπου ἀκοῦς πολλὰ κεράσια κράτα καὶ μικρὸ καλάθι.—335. *Τὰ μέτρια ἄριστα* (τᾶ μὲ τρία, αρ εἰς τᾶ.)— 336. Odessa-Edessa.— 337. SOCRATE (or, Crète, rai, atroce, tête, être.)

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Διὰ 1 ἕως 10 τὸ πολὺ λέξεις μὲ ἁπλὰ στοιχεῖα δρ. 6, τὸ ἐλάχιστον τίμημα. Πέραν τῶν 10 λέξεων 60 λεπτὰ ἡ λέξις, μὲ παχεῖα δὲ στοιχεῖα λεπτὰ 70 καὶ μὲ κεφαλαῖα δρ. 1. Ὁ χωριστὸς στίχος δρ. 3. Οἱ μὴ συνδρομηταὶ πληρώνουν τὰ διπλᾶ. Ἡ προπληρωμὴ εἶναι ἀπαραίτητη.

| Α' — 700 |

Ζητῶ ἀνταλλαγὴν τετραδίων καὶ τοπείων ἀπὸ ἄλλους-ας. Δ/σις: (Α — 646).

Νασυσόπαιδο

| Α' — 701 |

Στὴν ἀγαπητὴ **Μικρὴ Ἀρτιστα**, γιὰ τὴν ἀνθόσπαρτη γιορτούλα της, στέλνω τὶς πιὸ θερμές μου εὐχές.

Τάκης

| Α' — 702 |

Γιὰ τὰ γενέθλιά σου, ἀγαπητὴ **Μαγεμένη Φλογέρα**, δέξου τὶς πιὸ ἀληθινές μου εὐχές, διαμαντάκια στὴν εὐτυχία σου.

Τάκης

| Α' — 703 |

ΓΑΡΔΕΝΙΑ, δέξου ὁλόθερμες εὐχούλες γιὰ τὴ γιορτούλα σου ἀπὸ τὸν

ΒΟΝΑΠΑΡΤΗ

| Α' — 704 |

«ΙΕΡΑ ΕΞΕΤΑΣΙΣ»

Ἀγαπητά μας Βατραχάκια, δὲν κάνατε καλὰ νὰ τὰ βάλετε μὲ τοὺς «ΕΥΘΥΜΟΥΣ ΝΕΟΥς» μὲ τοὺς ὁποίους ἀποτελοῦμε πλέον ἕνα σύλλογο. Ἂν ἐσεῖς κάνατε surprise ἐμεῖς σᾶς παρουσιάζομε μίαν attraction. *Δὲν ἀνακαλύπτονται ἀτιμωρητεὶ ὁ Ναπολέων. ἡ Ναπολεόντ, κλπ* Κι' ἔτσι θὰ μάθετε εὐκολώτερα ἀπὸ πόθι ξεφυτρώσαμε.

BAL DES GRENOUILLES

Βάτραχος Νο 1: Ἀνδρεόπουλος
Βάτραχος Νο 2: Μανίλης.
Βατραχος Νο 3: Λύδης.
Βάτραχος Νο 4: Δημητριάδης.
Βάτραχος Νο 5: Δεοντιάδης.
Βάτραχος Νο 6: Θωμόπουλος.
Βάτραχος Νο 7: Βασιλείου.
Βάτραχος Νο 8: Εὐαγγελινίδης
Βάτραχος Νο 9: Ἀλεξιάδης.
Βάτραχος Νο 10: Δύσιος.
Βατραχος Νο 11: Δενδρινός.
Βάτραχος Νο 12: Ἀασκαρίδης.
Βάτραχος Νο 13: Δεσύπρης.
Βάτραχος Νο 14: Μανουηλίδης.
Βάτραχος Νο 15: Σιβιγάς.
Βάτραχος Νο 16: Τεραλός.
Βάτραχος Νο 19: Μαρόκος.
Βάτραχος Νο 20: Σκυρόπουλος.
Βάτραχος Νο 21: Πετρίδης.
Βάτραχος Νο 22: Λαζαράν.
Βάτραχος Νο 25: Κανάκης.
Βατραχος Νο 29: Μωραταδόπουλος.

Μῦρο Μαγιεῦ = Δημητριάδης γιὰ νὰ μάθῃς νὰ μὴν εἶσαι ἀῦθάδης. Κατάλαβες πιστεύομε;

Αὐτὰ ἂς χρησιμεύσουν γιὰ παράδειγμα σὲ ὅσους θὰ τολμήσουν νὰ τὰ βάλουν ποτὲ μαζί μας.

Τί λέτε λοιπόν, κύριοι Βάτραχοι; Κοάξ, κοάξ, βρεκεκέξ;

Ἐμπρὸς Διαπλασόπουλα-ες, ἐγγραφῆτε στὸ μεγάλο σύλλογό μας. Δ/σις: Ἱερὰ Ἐξέτασις, Πόστ Ρεστάντ, Κοζάνη.

| Α' — 704 δίς |

«ΔΥΑΝΔΡΙΑ»

Πόλεμος ἀμείλικτος ἐναντίον ὅλων· Κανένα δὲ λυπεῦμαστε!

Τζιτζικι—Φ. Μᾶνος. Κιθαιρωνία Κόρη—Μπάρμπα. Μικρὸς Ἐδισωνα—Ἀνδρινός. Σρέλλος Χρύσανθος = Πᾶνος Τσάκαλος, Μορτάκος = Κισυρτοῖδης, Χλωμὸ Λουλουδάκι—Πατσῆ, Κόρη τοῦ Κύκνου—Μακρυποδάκη, Φραντζέσκα, ντὰ Ρίμινι—Διακοπούλου, Ναυτάκι τοῦ Θερμαϊκοῦ—Σελανιωλῆς. Φάρος τῆς Εἰρήνης—Β. Μαλαμῆς. ('Ἀκολουθεῖ).

Ἵππατη Δὲν Ζουάν! Πᾶς σοῦ κατέβηκε νὰ ξοδεύῃς τὰ λεπτά σου, γράφοντας κουταμάρες;

| Α' — 705 |

Πρωτομαϊνόντας εἰς τὸ ἀνθοστόλιστο σαλονάκι τῆς Διαπλάσεως, ἀλληλογραφῶ καὶ ἀντιλάσσω κάρτες τοπείων μὲ ὅλους-ες Δ/σίς μου: κ. Εὐθ. Ἀντωνιάδη, Ταχ. κιβ. 11, **Πάφος** (Κύπρου) διὰ τὴν:

Κόρη τῶν Δασῶν

| Α' — 706 |

Διαπλασόπουλα - ες, ἀλληλογραφοῦμε: Ἀντιλάσσω καὶ τετραδιάκια. Στεῖλτε: Ἄσυλον Παιδιοῦ, δι' Ἀθηναῖδα, Βόλον.

Ἀθηναῖς

| Α' — 707 |

Τριανταδύο τῆς Διάπλασης διαλεχτὰ στολίδια μοῦστειλαν τὴν κάρτα τους σύμφωνα μὲ τὴν ἀγγελία μου (Α' — 561). Βραβεύονται: Ὑβόνη, Α. Νικολάου, Ἀργώ, Πηλειορίτικο Κεράσι.

Παῦλος Ντέρης

| Α' — 708 |

Ἐπειδὴ τέσσερα Διαπλασόπουλα μοῦστειλαν τὴν κάρτα τους μετὰ τὴ δράδευση, πρὸς χάριν τους ἐπαναλαμβάνεται. Ἀσπόν παρακαλῶ ὅλους-ες νὰ μοῦ χαρίσετε μιὰ κάρτα (τοπεῖο) γιὰ souvenir μ' ἀφιέρωση. Στὶς τέσσερις καλύτερες θὰ δώσω ἀπὸ ἕνα μικρὸ δῶρο. Δ/σις: Γ. Βουλγαρίδης Θέσπιδος 1, Ἀθῆναι.

Παῦλος Ντέρης

| Α' — 709 |

Μιὰ μικρὴ συντροφιὰ ἀπὸ μεγάλα Διαπλασόπουλα θέλουσα νὰ διοργανώσῃ διάφορες γιορτὲς (οἰκογενειακὲς συγκεντρώσεις, Χριστουγεννιάτικο δένδρο, παιδικοὺς χοροὺς κτλ.) παρακαλεῖ ὅλα τὰ Διαπλασόπουλα-ες τῶν Ἀθηνῶν, ἄνω τῶν 16 ἐτῶν, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ μποῦν στὴ συντροφιὰ καὶ μποροῦν ὁπωσδήποτε νὰ μᾶς βοηθήσουν γιὰ πραγματοποίησι τοῦ σκοποῦ μας, νὰ γράψετε στὴν ἄνω Δ/σι.

Παῦλος Ντέρης

| Α' — 710 |

Νάσία, Ε. Ἀκρογιάλι, Ἀτταβύριε, Λιλιάνα, Ἑλληνόπουλο, Ναυσοπαιδε, Ξ. Ἀπάχη, Ἀθηνᾶ, Βάτραχοι, λοιποί-ές. Ἀλληλογραφοῦμε: Γράφετε: Ε. Διακοπούλου, Κοπανάκιον Δι.

Νιάτης Ἀδάμαντα—Βάτραχον 30

| Α' — 711 |

Σμέλλε Χρύσανθε, στὴ γιορτούλα σου θερμὲς εὐχές. Ποία Δ/σις σου;

Ἑρμῆς Μικρούλα

ΤΟΜΟΙ
ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Τῆς ***Α' Περιόδου*** (1879 – 1893) ἀπὸ τοὺς ἐκδοθέντας 24 τόμους ὑπάρχουν ἀκόμη μόνον οἱ ἑξῆς τρεῖς: 7ος, 14ος, καὶ 18ος. Ἑκαστος τόμος δρχ. *25*, ταχυδρομικῶς δὲ ἀποστελλόμενος δρχ. *28,50* διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ δρχ. *35* διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Τῆς ***Β' Περιόδου*** (1894—1929), ὑπάρχουν ὅλοι οἱ ἐκδοθέντες τόμοι, 36 ἐν ὅλῳ. Ἐκ τούτων, οἱ μὲν Τόμοι τῶν ἐτῶν 1894 - 1928 τιμῶνται ἕκαστος ἄρραφος δρ. *80* καὶ ραμμένος δρ. *85*. Ὁ δὲ *Τόμος τοῦ 1929* τιμᾶται ἄρραφος δρ. *110* καὶ ραμμένος δρ. *115*.

Ταχυδρομικὰ τέλη ἑκάστου τόμου προσθετέα εἰς τὰς ἄνω τιμάς: Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν δρχ. *5* ὁ ἄρραφος καὶ δρχ. *15* ὁ ραμμένος, διὰ δὲ τὸ Ἐξωτερικὸν δρχ. *23* εἴτε ἄρραφος εἴτε ραμμένος.

Τύποις ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ, Γεωργίου Σταύρου 10, Ἀθῆναι